

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Ain't I A Woman?

Osallisuuden edistäminen
poliittisissa naisjärjestöissä

Annika Ojala

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Marraskuu / 2017

www.humak.fi

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Annika Ojala	Sivumäärä 44 ja 13 liitesivua
Työn nimi Ain't I A Woman? – Osallisuuden edistäminen poliittisissa naisjärjestöissä	
Ohjaava(t) opettaja(t) Hanna Laitinen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Vihreät Naiset ry	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tavoitteena on edistää osallisuutta ja feminististä johtajuuden kulttuuria suomalaisissa poliittisissa naisjärjestöissä. Työ kehittää yhteisöpedagogien ammattialan ymmärrystä intersektionaalisen järjestökulttuurin rakentamisesta ja feministisen johtajuuden edistämisestä.</p> <p>Vihreät Naiset ry:n tilaama työ käsittelee naisten heikkoa poliittista edustusta demokraattisena vajeena ja uhkana rauhalle, kestäväälle kehitykselle ja hyvinvoiville valtioille. Vihapuheen valloittaessa verkkoa ja seksismin muuttuessa salonkikelpoiseksi päätöksenteon korkeimmillakin tasoilla, on nyt jos koskaan tärkeää puolustaa naisten oikeuksia ja asemaa politiikassa.</p> <p>Puoluepoliittisilla naisjärjestöillä on merkittävä tehtävä tasa-arvon portinvartijoina suomalaisella politiikan kentällä. Kuitenkin ylisukupolvinen kuilu, toimijoiden homogeenisuus, sekä intersektionaalisuuden puute haastavat niiden toimintaa, joka ei tunnu edustavan moninaisten naisten intressejä.</p> <p>Antamalla nuorisolain piirissä oleville alle 29-vuotiaille naisille äänen ja asettamalla heidän keskiöön, työ tutkii, mitkä naisjärjestöjen toiminnan piirteet ja käytännöt asettavat esteitä osallisuudelle. Nuoret naiset muodostavat erittäin monipuolisen viiteryhmän, jonka yhdistävä kriteeri on nuorisolain piirin kuuluminen sekä heikko edustus poliittisissa naisjärjestöissä, yli puoluerajojen.</p> <p>Tutkimus kannustaa ajattelemaan uusiksi naisjärjestöjen sisäistä kulttuuria ja haastamaan valtarakenteita, yksi kerrallaan. Se kutsuu järjestöt itsereflektioon, kriittisyyteen ja kehittymään inklusiivisemmiksi organisaatioiksi. Tutkimus tarjoaa sekä valtiotieteiden että sukupuolentutkimuksen tutkimustiedon tukevana konkreettisia ehdotuksia organisaation toimintatapojen kehittämiseksi.</p> <p>Kirjoittaja työskentelee tilaajan, Vihreät Naiset ry:n järjestökoordinaattorina ja on Naisjärjestöt yhteistyössä – Nytkis ry:n hallituksen jäsen.</p>	
Asiasanat feminismi, intersektionaalisuus, inklusio, politiikka, johtajuus, osallisuus	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Annika Ojala	Number of Pages 57
Title Ain't I A Woman? – Promoting inclusion and participation in political women's associations in Finland	
Supervisor(s) Hanna Laitinen	
Subscriber and/or Mentor Vihreät Naiset ry - Finnish Green Women's Association	
<p>Abstract</p> <p>The purpose of this thesis is to develop inclusivity and to promote a culture of feminist, intersectional leadership in Finnish political women's rights associations.</p> <p>The study addresses women's lack in political decision-making as a demographic deficit and threat to peace, sustainability and the welfare state. In an era of blooming online hate speech, racism and misogyny, women's rights can't be taken as a given. They must be ferociously defended with a broad understanding of inclusion and feminism as the path to equality and peace.</p> <p>Established actors for equality in the Nordic context, political women's associations have in the previous years faced criticism regarding their exclusivity and homogeneity. Both an intergenerational and intersectional issue, the organizations don't appear to be representative of all women's rights.</p> <p>The primary focus of the study is to better understand the organizational culture within the associations by giving centre stage to younger women, whose representation is lacking in the associations, across all political parties. By conceptualizing the power relations within the women's rights organizations, the work aims to better understand where the reluctance to change stems from. The study calls for a thorough inspection on hidden power structures, in order for the organizations to further develop into more inclusive, truly feminist organizations.</p> <p>With inclusivity and theories of intersectionality and feminist leadership at the forefront, the study aims to re-shape the way the organisations shall pursue their work in the future.</p> <p>The author of the thesis works as the coordinator for the Green Women's Association in Finland, who have commissioned the study.</p>	
Keywords feminism, intersectionality, inclusion, politics, leadership	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Miksi opinnäytetyötä lähdettiin työstämään?	5
1.2 Mitä konkreettista se tuottaa?	6
2 TASA-ARVO.NYT	7
2.1 Tasa-arvo ja feminismi	9
2.2 Naiset ja politiikka	10
3 NAISJÄRJESTÖT	13
3.1 Naisjärjestöjen kenttä Suomessa	13
3.2 Vihreät Naiset ry- työn tilaaja	15
4 OSALLISUUDEN EDISTÄMINEN	17
5 TUTKIMUSMENETELMÄT	19
5.1 Aineiston keruu ja ydinteeman rajaus	19
5.2 Menetelmien valinta	20
6 TUTKIMUSTULOKSET	21
6.1 Kysely nuorisolain piirissä oleville naisille	22
6.2 Kysely poliittisille naisjärjestöille	28
7 ANALYYSI	30
7.1 (Vasta)demokratia ja toiseus	30
7.2 Feministinen johtajuus ja muutos	33
8 POHDINTA	36
8.1 Implementointi ja toimintasuositukset	36
8.2 Työn onnistumisen arviointi ja mittarit	41
8.3 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	42
9 LOPUKSI	43
 LÄHTEET	 46
LIITTEET	49

1 JOHDANTO

Sukupuolten tasa-arvon hidas, mutta positiivinen kehitys on pysähtynyt tänä vuonna, kertoo Maailman talousfoorumi. Lokakuussa 2017 julkaistun raportin mukaan tasa-arvo on heikentynyt Suomessa ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2006, kun raportti julkaistiin ensimmäisen kerran (Maailman talousfoorumi, 2017). Suurimpien eduskuntapuolueiden johtopaikoilla on Suomessa lähes yksinomaan miehiä ja hallituksessa vähemmän naisia kuin kertaakaan 2000-luvulla (Perälä, 2017).

Poliittiset naisjärjestöt niin Suomessa kuin maailmalla pyrkivät toimimaan tasa-arvoisemman maailman puolesta. Ne haastavat valta-asetelmia ja kannustavat naisten osallistumista päätöksentekoon. Kuitenkaan näiden tasa-arvon vahtikoirien sisäistä toimintakulttuuria ei ole tutkittu, vaikka niiden asema on juurtunut vaikuttamistyön sektorille. Vastaako niiden toiminta muuttuvan maailman edellytyksiä? Keille naisille toiminta todellisuudessa on suunnattu? Voiko liike todella saada pysyvää muutosta aikaan, jos se ei puhuttele kaikkien naisten tarpeita? Tasa-arvon ottaessa takapakkia, kuinka poliittiset naisjärjestöt voisivat olla vaikuttavampia?

1.1 Miksi opinnäytetyötä lähdettiin työstämään?

Poliittisia naisjärjestöjä on tutkittu verrattain vähän. Niiden toimintakulttuurista ei löydy julkaistua materiaalia, etenkin yhteisöpedagogin osaamisen näkökulmasta. Kehittämistyön kohteena poliittinen naisjärjestö on mielestäni erittäin mielenkiintoinen, sillä poliittinen identiteetti ja sukupuoli muodostavat kiinnostava yhtälön, joka on sekä kansalaistoiminnan, sukupuolentutkimuksen että valtiotieteiden tutkimuksen kohtauspisteessä. Kehittämistyötä tarvitaan monipuolistamaan poliittisten naisjärjestöjen toimintaa, haastamaan niiden johtajuusmalleja ja tukemaan toiminnan vaikuttavuutta.

Puoluetuesta tasa-arvotyöhön kohdistettu osuus koskee kaikkia naisia, mutta pienellä tutkimuksella selviää, että naistoiminnassa mukana olevat naiset ovat usein tietyn taustan omaavia ja tiettyyn ikäryhmään kuuluvia henkilöitä.

Yhdistykset ovat saaneet osakseen kritiikkiä valkoisuudestaan ja eksklusiivisuudesta. On kuitenkin kaikenikäisten, -taustaisten ja moninaisia kyvykkyyksiä omaavien naisten oikeus osallistua ja vaikuttaa heidän etujaan ajavan järjestön toimintaan. Opinnäytetyöni kiinnittyy valtakysymyksiin, kestävään muutokseen, moniperustaisen syrjinnän ymmärtämiseen sekä tulevaisuuden feminististen liikkeiden johtajuuteen.

Tutkimukseni päätehtävänä on kehittää poliittisten naisjärjestöjen toimintakulttuuria katsomalla toimintaa nuorten, alle 29-vuotiaiden naisten silmien läpi. Antamalla nuorisolain piirissä oleville naisille äänen ja asettamalla heidät keskiöön, pyrin ymmärtämään mitkä toiminnan mallit asettavat esteitä osallisuudelle. Nuoret naiset muodostavat erittäin monipuolisen viiteryhmän, jolle yhdistävät nimittäjät ovat nuorisolain piirin kuuluminen sekä kauttaaltaan heikko edustus poliittisissa naisjärjestöissä, yli puoluerajojen. Ajoituksen osalta käsillä on otollinen hetki päästä vaikuttamaan tulevien vuosien toimintaan, joka tuo mukanaan niin presidentin-, maakunta-, eduskunta- kuin eurovaalit. Näihin kaikkiin tarvitaan taitavia, motivoituneita ja moninaisia naisia ehdokkaiksi.

1.2 Mitä konkreettista se tuottaa?

Opinnäytetyö on käytännönläheisempi kuin puhtaasti akateeminen työ, ja se pohjautuu tutkimukseen sekä teoriaan, tarjoamalla konkreettisia ratkaisuja olemassa olevaan ongelmaan. Työn tulee olla kantaaottava, mutta samalla rakentavasti alaa tukeva. Hyvä opinnäytetyö on aihevalinnaltaan ja toteutustavaltaan omaperäinen, ennakkoluuloton, idearikas ja innovatiivinen (Hakala 2004, 32).

Työni tuottaa tietoa ja analyysia siitä, mikä naisjärjestöjen toiminnassa ei kiinnosta nuoria naisia, ja mikä toisaalta kiinnostaa. Konkreettisilla kehittämisideoilla esitän keinoja siihen, miten tehdä toiminnasta kokonaisvaltaisempaa ja inklusiivisempaa. Inklusiivisuus on lähestymistapa, joka painottaa kaikkien osallisten keskinäistä vuorovaikutusta ja asioiden kontekstisidonnaisuutta (Määttä & Rantala 2010, 53–57.) Se on yhdenvertaisuuteen liittyvä arvosidonnainen ilmiö ja prosessi kohti maksimaalista osallisuutta.

Pyrin kehittämistyössäni tutkimuksen ja analyysin kautta vastaamaan seuraaviin kahteen asettamaani tutkimuskysymykseen: Mitkä tekijät rajoittavat nuorten naisten osallistumista toimintaan? Millaisin keinoin taustoiltaan ja resursseiltaan erilaisen ihmisten osallisuutta voi edistää yhdistyksen toimintaan liittyvissä prosesseissa?

Käytän työssäni kannattelevana käsitteenä osallisuuden edistämistä, sen sijaan että puhuisin osallistamisesta, joka osaltaan viittaa ylhäältä alaspäin suuntautuvaan vallankäyttöön ja ohjailevaan toimintaan (Nivala & Ryyänen 2013, 14-15). Tutkin aihetta yhteisöpedagogien tutkinnon yhteisöllisen, pedagogisen, yhteiskunnallisen ja kehittämisen kompetenssien kautta (Humak 2012), feminististä intersektionaalisuuden teoriaa painottaen. Työtä voidaan soveltaa muille poliittisille ja ei-poliittisille (nais)järjestöille, ja se antaa vinkkejä myös laajemmassa kontekstissa kolmannen sektorin toimijoille, joita kiinnostaa elinvoimaisten ja vaikuttavien, feminististen järjestöjen kehittäminen.

Esittelen aluksi tutkimukseni toimintaympäristön, eli tasa-arvovajeen Suomen poliittisessa päätöksenteossa sekä nykyhetkisen tasa-arvotyön historian kappaleessa 2. Tutustutan sen jälkeen lukijat poliittisiin naisjärjestöihin toimijoina sekä avaamaan naisjärjestöjen toimintakenttää kontekstina luvussa 3. Luvussa 4 esittelen lyhyesti osallisuuden teoriaa ja sen merkitystä demokraattisissa yhteiskunnissa. Avaan tutkimusmenetelmäni ja aineistoni kappaleissa 5 ja 6. Luvussa 7 siirryn analyysivaiheeseen, ja luvussa 8 tuon esille laatimani toimeenpanosuositukset työn tilaajalle tutkimustulosten perusteella. Arvioin lopuksi työn eettisyyttä sekä reflektoin omaa asemaani tutkijana.

2 TASA-ARVO.NYT

Sukupuolijärjestelmäksi kutsuttu rakenne on sekä sosiokulttuurinen konstruktio, että semioottinen representaatiojärjestelmä, joka istuttaa yhteiskunnassa eläviin yksilöihin erilaisia merkityksiä (Luhtakallio 2016, 92-93).

Laajemman määritelmän mukaan sukupuoli voidaan nähdä biologisena, eli fyysisenä, anatomisena, geneettisenä ja hormonaalisena (sex) tai sosiaalisena ja kulttuurisena, eli muiden ihmisten tulkinnan kautta (gender). Biologisesta sukupuolesta puhutaan silloin, kun tarkoitetaan ruumiillista sukupuolen määrittelyä ja sen ulottuvuuksia, kuten anatomiaa, kromosomeja tai hormoneja. Sosiaalinen sukupuoli on termi, jolla on tarkoitettu niitä rooleja, odotuksia ja merkityksiä, joita sukupuoliin liitetään. Juridisella sukupuolella tarkoitetaan henkilön sukupuolta, joka ilmenee henkilötunnuksesta. Juridinen sukupuoli vahvistetaan syntymässä tai sukupuolenkorjausprosessin yhteydessä. Suomessa on kirjoitushetkellä kaksi juridista sukupuolta, nainen ja mies (Tasa-arvotiedon keskus Minna, 2017).

Kun otetaan huomioon myös psyykkinen sukupuoli, eli henkilön oma kokemus sukupuolestaan, on sukupuolen määritelmä vielä laajempi. Sukupuoleen liittyviä normeja kutsutaan usein sukupuolirooleiksi. Normit ovat yhteiskunnassa tai yhteisössä käytössä olevia käyttäytymissääntöjä. Sukupuoliroolit määräytyvät niin ajan, kulttuurin kuin yhteiskunnan perusteella (Huhta & Meriläinen 2009, 20). Sukupuolten välinen tasa-arvo ei tarkoita samanlaisuutta, vaan eri ihmisten käyttäytymistapojen, pyrkimysten ja tarpeiden yhtäläistä arvostamista. Sukupuolten välinen tasa-arvo tai sen puuttuminen on ajasta ja paikasta riippuvaista ja se vaihtelee historiallisesti sekä kulttuurisesti.

Ihmisten yhdenvertaisen kohtelun vaatimus ja syrjinnän kieltäminen on kirjattu niin Suomen lakeihin kuin kansainvälisiin sopimuksiinkin. Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) tuli voimaan 1.1.1987. Lakia uudistettiin vuonna 2015, jolloin siihen sisällytettiin sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvan syrjinnän kiellot sekä velvoite tällaisen syrjinnän ennaltaehkäisyyn, ulotettiin tasa-arvosuunnitelmavelvoite peruskouluihin, täsmennettiin työnantajan tasa-arvosuunnitelmaa ja palkkakartoitusta koskevia säännöksiä, vahvistettiin tasa-arvovaltuutetun itsenäistä asemaa koskevia säännöksiä sekä perustettiin uusi yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta. Tasa-arvolain pääasiallisena tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä (Tasa-arvovaltuutettu, 2017).

2.1 Tasa-arvo ja feminismi

Feminismillä tarkoitetaan tavoitetta lisätä naisten laillista, yhteiskunnallista ja poliittista valtaa. Ideologiana feminismin tavoitteena on sukupuolten tasa-arvon lisäksi erilaisten sosiaalisten suhteiden, iän, seksuaalisen suuntautumisen, kyvykkyyden, rodun, uskonnon, kansalaisuuden, luokan, kastin ja etnisyyden perusteella sortavien tai marginalisoivien rakenteiden purkamista (Batliwala & Friedman 2014, 28).

Länsimainen feminismi poliittisena ja järjestäytyneenä liikkeenä katsotaan alkaneen 1800-luvun lopulla. Akateemisessa tutkimuksessa historiallisesti feminismin juuret ovat ensimmäisen aallon liikkeessä, jossa (valkoiset) naiset puolustivat perusoikeuksiaan. Tunnetuimpia ensimmäisen aallon vaikuttajia olivat Mary Wollstonecraft, teoksellaan *Naisten oikeuksien julistus* (1792) sekä Yhdysvaltojen suffragetit, jotka taistelivat yhtenäisen äänioikeuden puolesta. Ensimmäinen aalto sisältää taistelun naisten perusoikeudesta, äänioikeudesta, perintö- ja omistusoikeudesta, sekä oikeudesta koulutukseen ja ammattiin (Mikkonen 2017, 60-62, Tervonen 2012). Yhtenäisenä teemana oli miesten ja naisten samanarvoisuuden tavoittelu yhteiskunnallisessa elämässä.

Feminismin toinen aalto sai alkunsa 1960-luvun Yhdysvalloissa. Liike nosti esille enemmän naisten taloudellisia vapauksia, itsenäisyyttä ja vapautta kehollisuuteen sekä lopulta gender-käsityksen myötä naiseuden "toiseuden" purkamiseen. Henkilökohtaisesta tuli poliittista. Toisen aallon mukana tuli myös eri virtauksia, kuten liberaali, radikaali/sosialistinen, black feminism ja post-kolonialistiset liikkeet.

Kolmanteen aaltoon viitataan postfeminisminä tai postmodernina feminisminä. Se löytää eroja naisten väliltä ja näkee, että naisten edut, taistelut ja tarpeet voivat olla hyvinkin vastakkaisia. Kolmannen aallon feministit jakavat edellisten suuntausten kanssa monia asioita, muun muassa kiinnostuksen valtasuhteiden analyysiin. Postmoderni feminismi kiinnittää kuitenkin myös huomiota sellaisiin eroa luoviin tekijöihin kuin seksuaalisuus, etnisyys ja luokkaero. Hetero- ja

cisnormin haastaminen on kolmannen aallon feministisen naistoiminnan läpileikkaavana teema.

Sukupuolentutkimuksen kentällä on myös viime vuosikymmeninä kasvanut kiinnostus intersektionaalisuuden kysymyksiin. Kimberlé Crenshaw'n (1989) teorian mukaan intersektionalisuudella ymmärretään, että yksilön identiteettiin ja aseointumiseen yhteiskunnallisissa valtasuhteissa vaikuttavat sukupuolen lisäksi monet muutkin erot, kuten yhteiskuntaluokka, ikä, etninen tausta, kyvykkyys ja seksuaalinen suuntautuminen. Intersektionaalisuudella viitataan juurikin näiden eron- tekojen yhtäaikaiseen vaikuttamiseen toisiinsa (THL, 2017). Sen ydinajatus perustuu siihen, ettei ole tehokasta taistella vain yhtä syrjinnän muotoa vastaan, jos samalla hyväksytään syrjintä toiseen kriteerin perusteella. Toisin sanoen sukupuolten välistä tasa-arvoa on mahdotonta saavuttaa, jos samalla ylläpidetään val- tarakenteita, jotka eriarvoistavat ihmisiä jonkun muun kategorian perusteella.

On äärimmäisen tärkeää huomioida myös postkolonialistisen feminismin kritiikki länsimaiseen feministiseen teoriaan. Feministinen tutkimus on usein länsimaa- keskeistä, eurosentristä, ja on pitkään keskittynyt tiettyihin teemoihin, kuten nai- siin kohdistuvaan väkivaltaan. Postkolonialistinen feministi haastaa nämä kysy- mykset vaatimalla esille nostettavaksi myös marginalisaation kokemuksia ja hy- väksikäyttöä muuttuvassa, globalisoituvassa maailmassa (Mikkonen 2017, 62).

2.2 Naiset ja politiikka

Voidaan sanoa, että sukupuolten tasa-arvo nauttii laajaa periaatteellista kannatusta Suomessa. Ero on kuitenkin siinä, miten tasa-arvon nähdään toteutuneen. Naisten tämänhetkinen vaikutusvalta politiikassa, koulutuksessa ja työmarkki- noilla ei tule poistamaan sukupuolten eriarvoisuutta. Globaalisti tämänhetkisel- lä tasa-arvokehityksen vauhdilla tasa-arvoon olisi matkaa jopa 214 vuotta (Maail- man talousfoorumi, 2017). Ymmärtääkseen poliittisten naisjärjestöjen toiminta- kulttuuria ja missiota, on ymmärrettävä naisten asemaa nykyisessä poliittisessa päätöksenteossa.

Vuoden 2015 eduskuntavaaleissa Suomeen valittiin kansanedustajiksi 83 naista. Naisten osuus valituista on 41,5 prosenttia (Tilastokeskus, 2015). Kunnan- ja

kaupunginhallitusten johtajista naisia on 31 prosenttia (Kuntaliitto, 2017). Maailmanlaajuisesti vain joka viides maailman parlamentaarikoista on nainen (YK-liitto, 2016).

9.1 Ehdokkaat ja valitut eduskuntavaaleissa 2015

	Yhteensä	Naiset	Miehet
Ehdokkaat			
lukumäärä	2 146	845	1 301
%	–	39,4	60,6
keski-ikä	45,8	45,2	46,1
Valitut			
lukumäärä	200	83	117
%	–	41,5	58,5
keski-ikä	47,2	44,4	49,1

Lähde: Oikeustilastot/Vaalitilastot, Tilastokeskus

Kuva 1: Ehdokkaat ja valitut eduskuntavaaleissa 2015, Tilastokeskus

Voidaan sanoa, että poliittinen edustus on sukupuolittunut, jos kansanedustajiksi ja päättäjiksi valitaan toistuvasti enemmistö vain yhden sukupuolen edustajia. Demokratian kannalta tämä on ongelmallista, jos vallanjaossa toinen sukupuoli on jatkuvasti enemmistönä poliittisissa toimielimissä ja pitää hallussaan politiikan johtotehtäviä (Kuusipalo 2011, 9). Naisten heikko poliittinen edustus on uhka demokratian toteutumiselle, joka horjuttaa rauhaa, kestävästä kehitystä ja valtioiden hyvinvointia. Tasa-arvovaje on systemaattinen, juurtunut ja rakenteellinen ongelma yhteiskunnassamme.

On hyvä huomata, ettei politiikka ole poikkeus, pikemminkin päinvastoin. Naiset ovat aliedustettuja maailman eliiteissä ja johtotehtävissä yleisemminkin (Niemi 2014, 46). Naisia on maailmanlaajuisesti johtopaikoilla vähän niin kansallisissa kuin ylikansallisissa yhtiöissä, pankeissa, joukkoviestimissä, akateemisissa ja

tieteellisissä yhteisöissä sekä alueellisissa ja kansainvälisissä organisaatioissa (YK-liitto, 2016).

Vuonna 1979 YK:n yleiskokous hyväksyi naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen, josta käytetään yleensä nimeä naisten oikeuksien sopimus. Suomi liittyi sopimukseen vuonna 1986. Suomen kolmekymppinen tasa-arvolaki (1987) perustuu osittain naisten oikeuksien yleissopimukseen, osittain pohjoismaiseen lainvalmisteluyhteistyöhön. Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja astui voimaan 1999. Naisten oikeuksien yleissopimuksen toteuttamista valvoo Naisten syrjinnän poistamista käsittelevä komitea (CEDAW). Naisten asemaa käsittelevässä maailmankonferenssissa Pekingissä hyväksytty julistus ja toimintaohjelma (1995) kehottavat valtioita takaamaan tasa-arvoisen osallistumisen päätöksentekoon.

”Yleismaailmallisessa ihmisoikeuksien julistuksessa todetaan, että jokaisella on oikeus osallistua maansa hallitsemiseen. Naisten vaikutusvallan lisääminen, autonomia sekä heidän sosiaalisen, taloudellisen ja poliittisen asemansa parantaminen on välttämätöntä, jotta päästään läpinäkyvään ja vastuulliseen hallitsemiseen ja hallintoon sekä kestävään kehitykseen kaikilla elämäalueilla. Monilla yhteiskunnan tasoilla, kaikkien henkilökohtaisimmilta alkaen mitä julkisimmille asti, vallitsee valtasuhteita, jotka estävät naisia elämästä täyttää elämää. Vasta naisten ja miesten tasavertainen osallistuminen päätöksentekoon - sitten kun tavoite saavutetaan - tarjoaa tasapainon, joka totuudenmukaisemmin heijastaa yhteiskunnan koostumusta ja jota tarvitaan demokratian vahvistamiseksi sekä edistämään sen asianmukaista toimintaa.” (YK, 1995.)

Vallitsevalla asetelmalla on itseään vahvistava vaikutus. Miesten asema yhteiskunnallisten johtotehtävien haltijoina on pitänyt yllä sukupuolittuneita käsityksiä siitä, millaiset ja mitkä tehtävät soveltuvat naisille ja millaiset miehille biologisen sukupuolen perusteella (Niemi 2014, 46, Keohane 2010, 121, 125–126).

Myös politiikan kentällä on renessanssista lähtien vallinnut ns. länsimainen humanistinen käsitys ihmisestä, jolla ei ole ruumista, sukupuolta, seksuaalisuutta tai rotua. Feministisen kritiikin mukaan tämä ”universaali ihmisyyys” olettaa yksilön olevan valkoinen, keskiluokkainen ja heteroseksuaalinen miehen, jonka vastakohta on ei-rationaalinen nainen, johon kiinnitetään kaikki eron tekijät. (Koivunen 1996, 11). Feministinen teoria on pureutunut tähän toisaalta vaatimuksena

purkaa naiseuden "toiseuden" ja vaatimalla yhtäläisiä oikeuksia suhteessa miehiin, ja toisaalta ollen kriittinen vallitsevaa eroa ja normeja kohtaan.

Samalla kun naisten koetaan vaativan tasoitusta taitoihinsa ja kykyihinsä katso-matta, ei huomata sitä, miten miehet ovat hyötäneet ja edelleen hyötyvät sukupuolestaan politiikassa. Mari K. Niemi kirjoittaa väitöskirjassaan *Kaksi tietä hui-pulle- Media ja puoluejohtajuus Suomessa* naisten noususta populismin aaltoon (2014), että tasa-arvon edistämisessä tuttu vasta-argumentti on, että naisten ja miesten tasa-arvoisen kohtelun perääminen tulkitaan usein vaatimukseksi valita nainen tämän muut ominaisuudet unohtaen. Niemi osoittaa kuitenkin nerokkaasti, kuinka tässä keskustelussa ei tunnisteta laisinkaan väitteen kääntöpuolta, eli sitä, kuinka miehiä on voitu vuosisatojen ajan valita tehtäviinsä juuri siksi, että he muiden ominaisuuksiensa ja taitojensa lisäksi ovat nimenomaan miehiä. Poliittinen johtajuus on ollut, ja on edelleen sukupuolikysymys.

3 NAISJÄRJESTÖT SUOMESSA

Pohjoismaiden kolmannen sektorin yhtenä pääpiirteenä on pidetty valtion ja kansa-laisyhteiskunnan läheistä ja paikoin myös kiinteätä suhdetta, mutta samalla selvää työnjakoa. Kansalaisten hyvinvointipalvelut on pääsääntöisesti tuotettu julkisen sektorin toimesta, ja yhdistys- ja järjestökenttä on puolestaan painottunut intressien ja vaatimusten esittämiseen ja välittämiseen. (Saukkonen 2013, 10)

Kolmannella sektorilla tarkoitetaan yksityisen (yritykset) ja julkisen (valtiot ja kunnat) sektorin rinnalla olevia järjestäytyneitä toimijoita, joita ovat kansalaisten muodostamat ja johtamat yhdistykset, osuuskunnat ja säätiöt (Aaro Harju 2003, 15).

3.1 Naisjärjestöjen kenttä Suomessa

Naisten varhaisin järjestäytynyt emansipatorinen toiminta Suomessa paikantui 1800-luvulla aluksi epävirallisiin naisverkostoihin ja ompeluseuroihin. 1830- ja 40-luvuilta alkaen tällaisen naistoimijuuden aluetta olivat ns. vapaaehtoista

hyväntekeväisyystyötä tekevät rouvasväen yhdistykset ja vuosisadan jälkipuoliskolla erilaiset sosiaalireformistiset liikkeet. Näiden innostamana lopulta ensimmäiset naisasialiikkeet perustettiin 1800-luvun lopulla.

Suomi oli ensimmäisiä maita, joka ulotti valtiollisen äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden koskemaan miesten lisäksi myös naisia vuonna 1906 (kunnallisvaaleissa 1917). Suomessa tasa-arvopolitiikka ja nais erityinen tutkimus juontavat juurensa naisten aseman parantamisessa suhteessa normiin, eli sukupuolettomaan yksilöön, mieheen. Tasa-arvopolitiikan keskiössä ovatkin pitkään olleet ne toimenpiteet, jotka pyrkivät auttamaan naisten sopeutumista vallitseviin rakenteisiin - ei niinkään uusien toiminta-mallien luominen ja normien purku. (Koivunen & Liljeström 1996, 17-18).

Suomessa toimii tuhansia erilaisia tasa-arvoa edistäviä yhdistyksiä, joiden jäseninä on satoja tuhansia naisia. Tänä päivänä kahden suuren kattoyhdistyksen alle mahtuu niistä yli miljoonaa naista. Satavuotias Naisjärjestöjen Keskusliitto (NJKL) sekä 1987 perustettu Naisjärjestöt yhteistyössä - NYTKIS ry vaikuttavat merkittävinä tasa-arvon edistäjinä. Niiden jäseninä on sekä poliittisia että ei-poliittisia naisjärjestöjä.

Poliittinen valtiofeminismi linkittyy pohjoismaissa hyvinvointivaltion ideaaliin sekä nais-liikehdinnän kanavoimiseen poliittisten puolueiden kautta (Koivunen 1996, 65, 80-81, 88). Suomessa jokaisella eduskuntapuolueella oma naisjärjestönsä, ja kaiken kaikkiaan järjestöjä on kahdeksan kappaletta. Osa naisjärjestöistä kuuluu puolueeseen ja osa toimii enemmän verkostomaisesti, puolueen ohella. Yhdistykset edistävät tasa-arvoa ja naisten asemaa politiikassa, puolueessaan ja laajemmin yhteiskunnassa. Naisjärjestöjen rahoitus tulee jokaisen hallituksen päättäessä tietyn prosentin puoluetuestaan. Luku vaihdellut aina hallitusneuvottelujen myötä, viime vuosina noin 10 ja 12 prosentin välissä. Naisten poliittiseen toimintaan on valtion budjetissa kiintiöity melkein 1,5 miljoonaa euroa eli viisi prosenttia puoluetuesta. Laki ei määrittele, että toiminnan tulisi olla vain naisille tai luonteeltaan tasa-arvoa edistävää (Vihreä Lanka, 2016). Lopullinen päätös naisjärjestöjen rahoituksesta tehdään kuitenkin puoluekohtaisesti.

Suomessa osa puolueista on julistautunut feministiseksi, sekä puolueräkisterissä on myös nykyään Feministinen puolue, isolla f:llä. Tasa-arvon periaatteellista

kannatusta nauttivassa maassa naisjärjestöt joutuvat kuitenkin usein selittämään positionsa kriittisille äänille. Ruotsissa poliittiset naisjärjestöt ensin lakkautettiin 1960–70-luvun vaihteessa, mutta sittemmin palautettiin 2000-luvun alkupuolella (Vihreä Lanka, 2016). Tarvitaanko poliittisia naisjärjestöjä enää?

Feministisen liikkeen sisällä on käyty paljon keskustelua aiheesta. Kannattajat jakautuvat karkeasti kahteen leiriin: separatismiin ja integraation strategioiden kannattajiin. Separistinen liike korostaa sitä, kuinka vallitsevalle (patriarkaliselle) systeemille on luotava vastakkaisia tiloja, joissa toimitaan naisten kulttuurin ja kokemusten pohjalta. Integraatiopohjalta painotetaan naisten erilaisuutta vastakulttuurin täydentämisen osalta, minkä vuoksi naisten ei tulisi olla erillään miehistä. (Rotkirch 1996, 17). Toisin sanoen separatismi korostaa naisten erillistöimintää vapauttavana keinona, kun taas integraatiota kannattavat feministit näkevät sen eristäytymisenä. Integraation puolestapuhujat haluavat muuttaa vallitsevia rakenteita systeemistä sisältäpäin, eivätkä eroja korostaen kuten separatistit.

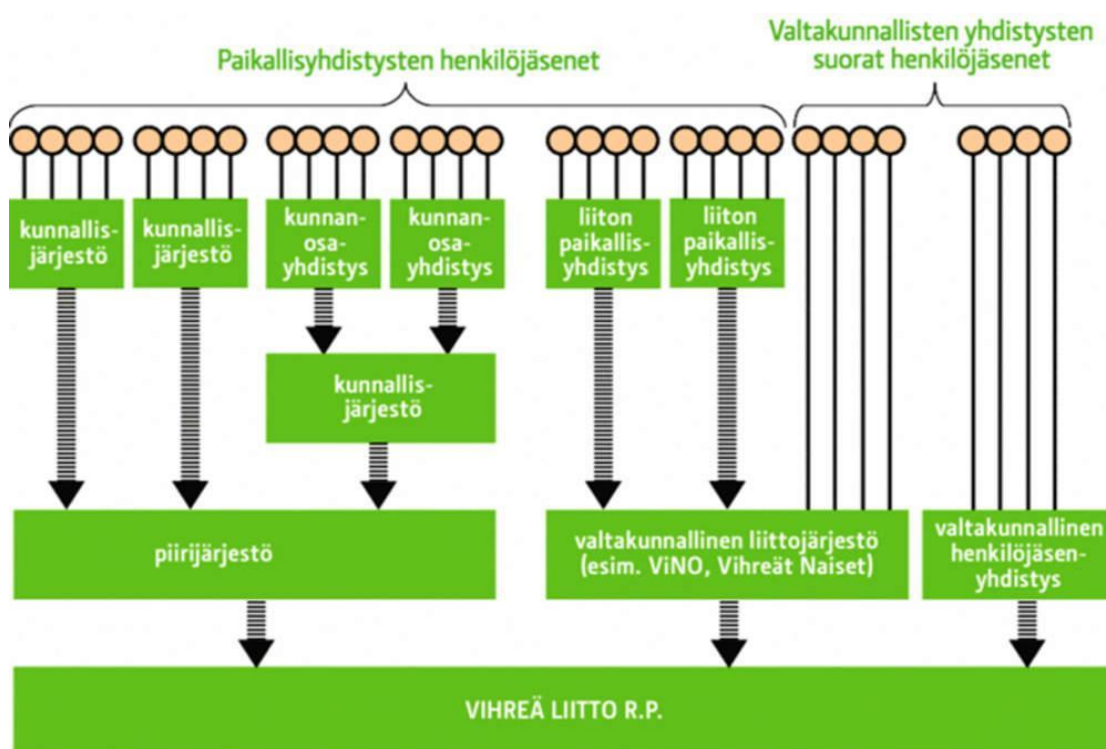
Tilastojen valossa naisten asema politiikassa on kuitenkin heikentynyt, huolimatta naisjärjestöjen monikymmenvuotisesta työstä. Onko kyseessä siis separatistisen strategian heikkous vai väistämätön, patriarkaalisten rakenteiden tiukkaan juurtuminen, jota edes harjaantuneet naisserikoiset vaikuttajaorganisaatiot eivät saa hidastettua? Ylläpitääkö nais erityinen työ naisten asemaa poikkeuksena suhteessa normiin, vai torppaako se läsnäolollaan vieläkin suuremmat epätasa-arvon kehitykset?

3.2 Vihreät Naiset ry - työn tilaaja

Vihreät Naiset ry on Vihreä Liitto r.p:n naisjärjestö. Se perustettiin vuonna 1993, ja se koostuu yli 900 jäsenestä eri puolilta Suomea. Yhdistystä johtaa puheenjohtaja, työvaliokunta sekä hallitus. Hallitus laatii strategian, suunnitelman ja vastaa kannanotoista sekä siitä, mihin suuntaan toimintaa viedään. Yhdistys vaikuttaa sekä puolueen sisällä, naisjärjestöjen kautta kansallisesti ja valtakunnallisesti. Sillä on kaksi täysipäiväistä työntekijää. Viidentoista paikallisyhdistyksen kautta se järjestää alueellista toimintaa eri puolilla maata.

”Vihreiden Naisten tavoitteena on feministinen, vihreä ja sosiaalisesti oikeudenmukainen yhteiskunta, jossa kaikki ihmiset osallistuvat aktiivisesti paremman elinympäristön rakentamiseen. Vihreän tasa-arvon Suomessa kaikilla sukupuolilla, kaikilla sukupolvilla ja kaikkiin kulttuureihin kuuluvilla ihmisillä on parhaat mahdolliset edellytykset onnelliseen elämään.” (Vihreät Naiset, 2015).

Se tukee ehdokkaita, tarjoaa koulutusta ja seminaareja sekä vertaistukea naisille politiikassa. Lausunnoillaan ja kannanotoillaan se kommentoi ajankohtaisia tasa-arvokysymyksiä ja tuo sukupuolinäkökulmaa politiikkaan. Puolueeseen liitytään jäseneksi jonkin yhdistyksen kautta, joista Vihreät Naiset on yksi vaihtoehto. Vihreiden jäseneksi voi siis liittyä suoraan kattojärjestöön tai jonkin paikallisyhdistyksen kautta.

Kuva 2: Puolueeseen liittyminen, Vihreä Liitto.

Yhdistyksen varsinaisia jäseniä ovat yhdistysjäsenet ja henkilöjäsenet. Näiden lisäksi yhdistyksellä voi olla kannattajajäseniä. Yhdistyksen hallitus hyväksyy jäsenet. (Vihreät Naiset, 2012). Henkilöjäseneksi voidaan hyväksyä 15 vuotta täyttänyt nainen, joka tukee yhdistyksen tarkoitusperiä ja on Suomen kansalainen tai

ulkomaalainen, jolla on kotipaikka Suomessa. Henkilöjäsen ei voi olla jäsenenä johonkin toiseen puolueeseen kuuluvassa yhdistyksessä. Henkilö ei voi samanaikaisesti olla sekä yhdistyksen suora henkilöjäsen, että jonkin yhdistysjäsenen henkilöjäsen (Vihreät Naiset, 2012).

”Yhdistyksen tarkoituksena on luoda yhteyksiä vihreästi ajattelevien naisten välille sekä edistää ja rohkaista naisen yhteiskunnallista ja poliittista toimintaa alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Yhdistys pyrkii vahvistamaan naisten kykyjä ja taitoja toimia elinympäristön ja luonnonvarojen suojelun sekä kestävän kehityksen ja tasa-arvon hyväksi. Yhdistys tukee ja edistää naistyötä sekä naisryhmien välistä yhteistyötä. Yhdistys edistää tasa-arvoa ja vaihtoehtoista politiikkaa.” (Vihreät Naiset, 2012).

Koen tärkeäksi mainita, että olen ollut työsuhteessa tilaajaan tammikuusta 2017 lähtien. Edustan yhdistystä myös Naisjärjestöt yhteistyössä NYTKIS ry:n hallituksessa, sekä European Women’s Lobby Women in Politics- työryhmässä. Feministisessä ja kriittisessä tutkimuksessa tutkijan omat kokemukset voivat olla osana tutkimusmateriaalia. Subjektiiivisuus ei olekaan feministisessä tutkimuksessa niinkään vaara, vaan tutkijan intressit ja lähtökohdat tutkimuksensa tekemiseen kuuluvat asiaan, sillä tekijän kuuluu positoida itsensä suhteessa tutkimukseensa (Vuorikoski 2007, 44).

4 OSALLISUUDEN EDISTÄMINEN

Työni läpileikkaavana teemana on osallisuuden edistäminen, niin poliittisten naisjärjestöjen sisäisessä toiminnassa, kuin yhteiskunnassa laajemminkin. Mistä siis puhutaan, kun puhutaan osallisuudesta ja sen edistämisestä?

Osallisuuden edistäminen on demokratian edistämistä. Perustuslain 2. luvussa (1999/731, 14§) määrätään, että julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. Saamalla ihmiset liikkeelle, tuomalla heitä yhteen ja osallistumaan yhteiseen toimintaan edistetään aktiivista kansalaisuutta sekä ihmisten kokemusta kuuluvuudesta. Osallisuus tukee omien voimavarojen

löytämistä, ja innostaa tavoittelemaan yhä uusia tavoitteita ja henkilökohtaista kasvua. Tukemalla osallisuutta tuetaan ihmisen kasvuprosessia ja koko elämän ajan jatkuvaa oppimista. Osallisuuden edistämistä tavoittelevassa toiminnassa pyritään tarjoamaan ihmisille konkreettisia osallistumismahdollisuuksia, joilla voi kehittää omia tietoja ja taitoja. Edistämällä osallisuutta edistetään omaa arvokkuudentunnetta, itsetuntoa, kyvykkyyden tunnetta ja vastuuntuntoa. Sen tuella kasvatetaan ympäristöstään kiinnostuneita ja proaktiivisia kansalaisia, jotka ovat oman toimintansa subjekteja (Nivala & Ryyänen, 2013).

Osallisuuden kokemus on aina subjektiivinen ja jokaiselle yksilölle omanlainen. Gretschelin mukaan osallisuus on tunne voimaantumisesta ja valtautumisesta, johon yhdistyy kokemus pätevyydestä ja merkityksellisyydestä. Tunne tuottaa hänelle kompetenssia tuoda esiin toimintaan liittyviä ajatuksiaan yhteisössä (Gretschel 2002, 90–91, 179.) Yhteisöt voivat olla yhtä lailla pieniä, konkreettisia, maantieteellisiä ja paikallisia lähiyhteisöjä kuin abstrakteja ja laajempia yhteisöjä, kuten tiettyjä yhteiskuntia tai koko ihmiskuntaan ulottuvia. Osallisuudella viitataan siis laaja-alaisemmin yksilön ja yhteisön laadulliseen suhteeseen sekä sen muutosprosessin tukemiseen (Nivala & Ryyänen 2013, 24).

Kaikki yhteisöt eivät tue osallisuuden vahvistumisen prosesseja. Näissä yhteisöissä tarvitaan tietoisuuden lisäämistä siitä, miten edistää tai tukea yksilöiden ja yhteisön suhdetta, ja kehittää niiden välistä suhdetta. Osallisuuden edellytyksiä luodaan tukemalla muutoksia ja kasvua molemmissa (ks. Kiilakoski 2007, 12–13, 17). Osallistumisen esteinä voi olla piileviä rakenteellisia ongelmia, kuten rakenteellinen rasismi, taloudellisia, kulttuurillisia tai fyysiseen esteettömyyteen liittyviä puutteellisuuksia, kuten tulkkauksen puute tai kaukaiset etäisyydet.

Myös sortava yhteisö voi tuottaa osallisuuden kokemuksia. Valtarakenteita hyödyntämällä se voi luoda illuusioita osallisuudesta normalisoimalla tiettyjä ”hyviä” osallisuuden tapoja (esim. äänestäminen, kuntalaisaloitteiden tekeminen) ja kritisoida toisia ”huonoja” (mielenosoitukset, kansalaistottelemattomuus). Osallisuutta edistävä taho kuulee ja huomioi kohderyhmän näkökulman toiminnan ideointi-, toteutus- ja arviointivaiheissa, sekä mahdollistaa vallitsevien asiatiilojen kyseenalaistaminen. Se kehittää toimintaansa vuorovaikutuksessa, eikä määritä

osallisuuden reunaehdoja ylhäältä alas. Se ymmärtää, että on päästettävä irti, jotta kasvu on mahdollista.

Naisjärjestöiden tulisi etunenässä olla valmiita tutkailemaan omien organisaatioidensa pluralismia edistäviä ja heikentäviä käytäntöjä. Tämän myötä, kuten naiskiintiöiden kanssa on onnistuttu, on varottava kuitenkin tokenismia, jolloin yksinkertaistetaan pluralismin ja moniperustaisen syrjinnän ymmärrys. Tokenismiin sorruttaessa vähemmistöjen edustajista tehdään pikemminkin näennäisvaltaa edustavia henkilöitä, jotka ovat mukana enemmänkin muodon vuoksi, ilman todellista päätös- tai vaikutusvaltaa (Arnstein 1969, 217).

5 TUTKIMUSMENETELMÄT

Opinnäytetyön ensimmäisen puoliskon teoriataustoituksessa paneuduin tasa-arvovajeen taustoihin ja yleisesti poliittisen naistoiminnan toimintakenttään, korostaen osallisuuden edistämisen merkitystä. Lähestyn seuraavaksi aihetta feminististen tutkimuslinssien läpi. Kriittinen feministinen teoria pyrkii sekä purkamaan yhteiskunnan vallitsevia ajattelutapoja ja valtarakenteita, ja toisaalta rakentamaan vaihtoehtoisia ajattelun ja toiminnan lähtökohtia ja käytänteitä (Koivunen, Anu 1996, 13).

5.1 Aineiston keruu ja ydinteeman raja

Tutkimuksen teoreettinen tausta nojautuu pääasiassa valtiotieteiden ja sukupuolentutkimuksen kenttään. Osallisuuden ja tasa-arvon edistämisen kysymykset ovat monialaisia ja -tasoisia yhteiskunnallisia aiheita, joita voisi tutkimuskulmasta riippuen lähestyä vaikka taloudellisen näkökulman kautta. Oman valtiotieteiden taustani takia päätin tarkastella aihetta demokratian ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta, viitaten myös feministisen sukupuolentutkimuksen teorioihin.

Päädyin valitsemaan tutkimukseni kohderyhmäksi nuoret naiset käytyäni keskustelua työn tilaajan kanssa organisaation rakenteeseen liittyvistä ajankohtaisista

haasteista. Ikääntyvä jäsenistö ja vanhankona, jäykkänä ja etäisenä tunnettu organisaatio ei edusta kaikkia niitä naisia, joita sen mandaatti koskee. Sekä ylisukupolvinen kuilu että intersektionaalisuuden heikko ymmärrys haastavat naisjärjestöjen toimintakulttuuria.

Nuorella henkilöllä tarkoitan nuorisolain mukaisesti alle 29-vuotiaita henkilöitä. Vuoden 2017 alussa voimaan tullut uusi nuorisolaki korostaa nuorten osallisuuden vahvistamista entisestään. Lain valmistelussa korostettiin, että nuorten kuuleminen ja osallistaminen on nähtävä laajasti mahdollisuutena parantaa kuntien toimintaa ja päätöksentekoa (Kalliomaa & Uusitalo 2017, 3).

Nuorten poliittinen osallistuminen ja sen murros-artikkelissa Vera Schoultz (2010) korostaa, ettei nuorten äänestysaktiivisuus automaattisesti kerro siitä, miten kiinnostuneita nuoret ovat yhteiskunnallisista asioista. Kiinnostus politiikkaa kohtaan on kasvanut, mutta sen ilmenemismuodot eroavat perinteisestä. Voidaan siis sanoa, että nuorten naisten tutkiminen tässä kontekstissa on kaksitasoinen: ensimmäiseksi, demokratian legitimitetin ja sen muutoksen tutkimisen kannalta, ja toiseksi poliittisten naisjärjestöjen vaikuttavuuden ja elinvoimaisuuden osalta.

5.2 Menetelmien valinta

Kehittämistyössäni teen kaksi eri tutkimusta. Ensimmäisen, määrällisen kyselyn, lähetän puolueen nuorille naisjäsenille, jotka eivät ole Vihreiden Naisten jäseniä. Lisäksi teen laadullisen kyselyn muille suomalaisille poliittisille naisjärjestöille.

Laadin siis sekä määrällisen että laadullisen tutkimuksen. Massakyselyllä nuorille mittaan suuremman ihmisryhmän käyttäytymistä. kerään tietoa nuorten kokemuksista ja muodostan niistä päätelmiä. Laadullisella tutkimuksella perehdyn siihen, minkälaisiin toimenpiteisiin naisjärjestöissä on tartuttu yhteiseen haasteeseen puuttumiseksi. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on ymmärtää tutkittavaa ilmiötä ja sen tutkittava lähderyhmä on paljon suppeampi ja harkitumpi (Eskola & Suoranta 2000, 13-14).

Kyselytutkimus on tehokas tapa kerätä tietoa, sillä silloin kustannukset ja aikataulun voi ennakoida ja suunnitella melko tarkasti. Kyselytutkimuksen heikkoukset ovat kuitenkin tulosten tulkinnessa ja riskinä, että tutkimus voi jäädä usein melko pinnalliseksi. Toinen suuri uhka kyselytutkimuksessa on se, ettei kyselyyn ei saada tarpeeksi vastauksia (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 1997, 196).

Rajaan kvantitatiivisen kyselyn tutkimuskohteeni niihin henkilöihin, jotka ovat jo puolueessa jäseniä. Heidän yhteystietonsa on helpompi saada kyselyn toteuttamista varten, toisin kuin ei-jäsenten, joiden vastaukset olisivat myös kiinnostavia, mutta ovat haasteellisempia jäljittää ja rajata kohderyhmäksi. Tässä yksi vastaaamisen mahdollistava kriteeri tulee siis olemaan jo olemassa oleva intressi puoluepoliittiseen toimintaan (nimenomaan Vihreään puoluepoliittiseen toimintaan), sekä alle 29 vuoden ikä ja itsemääritelty naissukupuoli.

Kvalitatiivisessa kyselyssä laadin kyselyn poliittisille naisjärjestöille, saadakseni ymmärrystä ja tietoa siitä, miten tilaajan toimintakentällä on toimittu ja toimitaan. Lähetän kyselyn sähköpostitse yhdistysten toiminnanjohtajille. Koen merkitykselliseksi lähestyä aihetta ns. *benchmarking*-tekniikan avulla, kartoittaakseni jo olemassa olevaa tietoa. Kehittämiskohteelle valitaan hedelmälliset vertailukohteet, ja selvitetään, miten toisissa samantyyppisissä organisaatioissa on toimittu, ja kuinka toisaalla on saavutettu hyviä tuloksia.

Tutkimukseni on samalla ymmärtävä, eli hermeneuttinen, että vapauttava. Pysin ymmärtämään ilmiötä ja tutkia aihetta kyseenalaistaen ja sorretun ryhmän näkökulmasta. Tavoitteenani on yhteisön osallisuuden edistäminen, jota pyrin edistämään osallistavalla otteella yhdessä tutkimani kohderyhmän kanssa.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Esittelen tässä kappaleessa tutkimusmenetelmiä käyttämällä löytämäni tulokset. Nostaa esille yhteneväisyyksiä, eroja ja tarjoan katsauksen tuloksiin. Tutkimusongelmanani pyrin selvittämään, kuinka saada nuoria naisia mukaan poliittisen naisjärjestön toimintaan.

6.1 Kysely nuorisolain piirissä oleville naisille

Nuorille suunnatussa kyselyssä oli yhteensä 15 kysymystä. Osa niistä oli avoimia (4), osa monivalintoja (6) ja osa avoimia monivalintoja (5). Koin tärkeäksi tehdä kyselystä helpon vastattavaksi, jättäen vastaajille myös tilaa täydentää vastauksia ja näin nostaa uusia kantoja esille. Samalla haastoin myös itseni, ja opin oliko itselläni selviä ennakko-odotuksia joitakin aiheita koskien.

Kysely oli jaettu kolmeen osioon:

1. Perustietojen kysely
2. Vihreä Feminismi
3. Kohtaaminen ja kehitys

Käytin massakyselyn tekemiseen maksutonta Google Forms-palvelua. Koska poliittinen vakaumus on Suomen lain mukaan salassa pidettävää tietoa, tuli minun toimia yhteistyössä puolue toimiston henkilöstön kanssa saadakseni kyselyä varten henkilöiden yhteystiedot. En lopulta itse saanut käsiini vastaajien henkilötietoja tai sähköpostiosoitteita, vaan pelkästään anonyymien kyselyn tulokset.

Avoimuuden kannalta koin, että oli hyvä lähettää viesti kaikille kohderyhmäni jäsenille, ja tarjota mahdollisuus tulla kuulluksi. Valitsin kyselyn lähettämiseen sähköpostin, jonka saate sisälsi linkin Google Forms-kyselylomakkeeseen. Vastaaaminen ei edellyttänyt palveluun sisäänkirjautumista, eikä vastaajia voitu tunnistaa alueellisesti eikä iän perusteella.

Lähetin kyselyn iltapäivällä perjantaina 22 syyskuuta 2017. Vastausaikaa oli reilu viikko, syyskuun 30. päivään saakka. En jättänyt vastausikkunaa liian pitkäksi saadakseni tulokset hyvissä ajoin käyttöön. Testasin kyselyn esihenkilöni kanssa ennen sen lähettämistä. Koin saaneeni työni ja tutkimustiedon kautta vahvan käsityksen ilmiöstä ennen, kun lähetin kyselyn. Reflektoin omia kokemuksiani tekemistäni kyselyistä ja näin koitin tehdä parhaani vastaamiskynnyksen madaltamisessa.

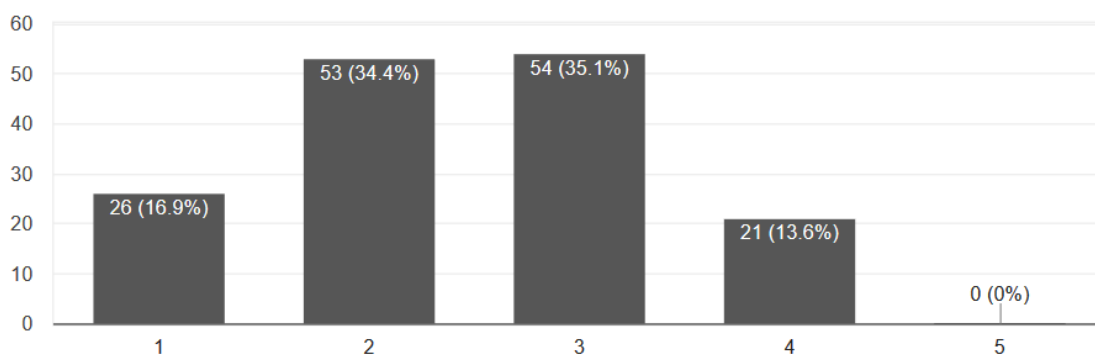
Määrälliseen kyselyyn vastasi yhteensä 157 henkilöä, eli 18,92 % koko vastaajaryhmästä, joka oli 830 henkilöä. Olin tyytyväinen vastaajien määrään, sillä vastauksiin mahtui jo hyvin monenlaisia henkilöitä eri puolilta kenttää. Enemmistö vastaajista oli 21-25-vuotiaista, mutta myös 26-28-vuotiaita oli suhteellisen paljon. Alle 18-vuotiaita oli 19 henkilöä, eli 12,3% vastaajista.

62% vastanneista oli Vihreiden Nuorten jäseniä, mutta myös paikallisyhdistyksissä vaikuttavia vastaajia oli reilusti, 37% vastaajista. Ei-aktiiveja oli suurin osa, ja vain 22% vastaajista määritteli itsensä aktiiviksi toiminnassa. En kysynyt muita henkilöllisyyteen liittyviä tietoja, sillä en kokenut niitä merkitykselliseksi sisällön osalta. Halusin pitää kyselyn mahdollisimman lyhyenä ja ytimekkäänä, maksimoidakseni vastausten määrän.

Vihreät Naiset organisaationa ei ollut kenellekään ennestään todella tuttu, ja 69% vastasi asteikolla 1-5 sijoittuvansa asteikolle kohdalle 2-3. Monille yhdistys oli myös tuntematon. Useimmat olivat kuulleet toiminnasta sähköpostitse tai Vihreän Langan välityksellä.

Kuinka tuttu yhdistys Vihreät Naiset on sinulle?

154 responses

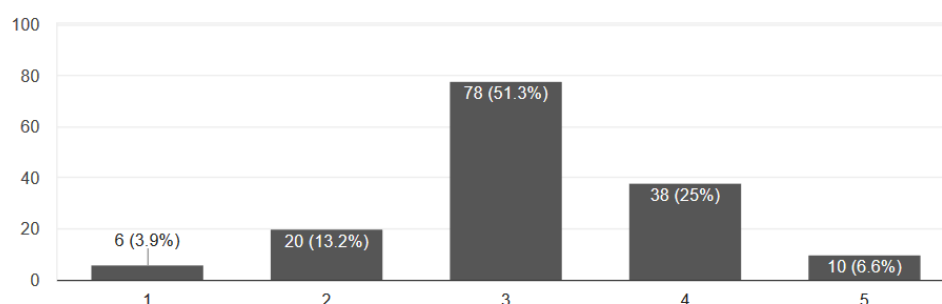

Kuva 3: Vihreät Naiset ry:n tuntemus, vastaukset kyselystä.

Asteikolla 1-5, Vihreiden Naisten toiminnan vaikuttavuus koettiin keskinkertaiseksi. Asteikon pienimmät luvut korostivat parantamisen varaa olevan, ja korkeimmat luvut viestivät tyytyväisyydestä. Hajontaa oli asteikon molempia laitoja myöten.

Minkälaiseksi koet Naisten toiminnan vaikuttavuuden?

152 responses

Kuva 4: Naisten toiminnan vaikuttavuus, vastaukset kyselystä.

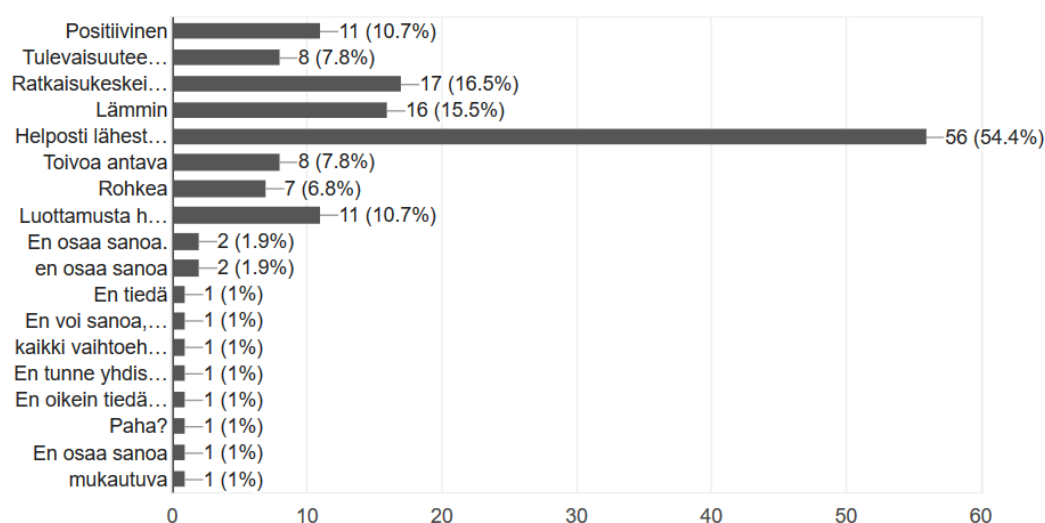
Vastaajien mukaan suurin ajankohtainen tasa-arvohaaste liittyy naisten aliedustukseen päätöksenteossa sekä seksuaaliseen häirintään. Myös Internetissä tapahtuva vihapuhe sai laajalti kannatusta. Kuitenkin vastauksia tuli todella monipuolisesti, mikä oli odotettavissa, sillä yksi ongelma ei toki ole tärkeämpi kuin toinen. Aiheet, joista vastaajat toivoivat enemmän temaattista sisältöä liittyen normien purkuun, feministiseen teoriaan ja sukupuolen moninaisuuteen. Myös talous ja tasa-arvo sekä ihmisoikeudet olivat korkealla toivomuslistalla.

Toiminnan kannalta vastaajia houkutteli eniten kiinnostavat tapahtumat, politiikan perehdytys ja koulutukset. Myös etäosallistumisen mahdollisuuksia toivottiin. Toiminnassa kehittämisen varaa olisi juurikin näkyvimmissä tapahtumissa, vaikuttavuudessa, sekä tilastojen ja faktojen esiintuomisessa. Tapahtumien kautta mukaan tuleminen peilaa hyvin nuorten osallistumisen trendejä, joita käsittelen lisää kappaleessa 7.1.

Vastaajien mukaan parhaiten Vihreitä Naisia kuvastavat adjektiivit (viestintästrategiasta nostettuina) olivat *rohkea*, *tulevaisuuteen katsova* ja *toivoa antava*. Mielienkiintoisesti, vähiten kuvaavaksi adjektiiviksi nousi yksi yli muiden: helposti lähestyttävä.

Valitse näistä mielestäsi vähiten Vihreitä Naisia kuvaavat adjektiivit:

103 responses

Kuva 5: Vihreitä Naisia vähiten kuvaavat adjektiivit, vastaukset kyselystä.

Hedelmälliseksi kysymykseksi osoittautui niin ikään *”Minkä koet olevan suurin pois luotaan työntävä tekijä naisjärjestön toimintaan mukaan lähtemiselle?”*. Sadasta kahdestakymmenestä avoimeen kenttään jätetyistä vastauksista yleisin vastaus koski vähäistä tietoa toiminnasta ja siihen osallistumisesta. Ylivoimaisesti yleisimpänä haasteena nousi esille kuitenkin samaistumisen puute. Toiminta tuntuu vastaajista etäiseltä, vanhoilliselta ja eri arvoja edustavalta.

”Olen feministi, mutta en silti koe kaikkia Vihreiden Naisten kannanottoja omikseni.”

”Sisäänpäin lämpiävät porukat, mielikuva stereotyyppisistä naisjärjestön jäsenistä ja tunne etten sovi joukkoon”

"Koen, että mukana ei ole samanikäisiä naisia kuin minä olen."

"Tätimäisyys (oon 18 ja tuntuu et ajatusmaailma kyseises järjestös on keskimääräisesti tasoo 45)"

Toisaalta taas erontekijänä nousi isona esille nais-etuliite ja naiserikoisuus, sekä sen mukaan tuoma leimaantuminen ja stereotypiat.

"Nais"järjestö kuulostaa liian rajoittavalta. Liittyisin mielummin "feministiseen" järjestöön

"Sana naisjärjestö. Vaikka kannatan ideaa ja toimintaa, on minun vaikeaa rohkeasti ja näkyvästi olla toiminnassa mukana."

"Tykkään olla mukana moniäänisessä toiminnassa. Feminismin tulisi olla kaikkien organisaation tavoite, ja siksi koen tarpeellisempaa vaikuttaa eri järjestöjen sisällä kuin olla mukana tietyssä järjestössä."

"Se, että järjestö on naisjärjestö, vaikka cis-nainen olenkin. Vihreät Feministit olisi ihan eri juttu. En myöskään tietääkseni tunne yhtään Vihreiden Naisten jäsentä, joten siksikin kynnyks on korkea."

"Minulla on mielikuva siitä, että puolueen naistoiminta on "pullaa ja pehmeitä arvoja", mikä mielestäni ei tue feministisiä tavoitteita lainkaan, vaan vahvistaa binaarisen sukupuolijaon mukanaan tuomia stereotyyppisiä asenteita entisestään."

Myös feministiksi identifioituminen, "leimaantuminen" ja negatiiviset asenteet koettiin uhkaavana ja ei-tavoiteltavana.

"Sana feminismi aiheuttaa ikävä kyllä monissa naisissa silmien pyörittelyä, en halua menettää ystäviä tai työpaikkaa sen takia että kuulun naisjärjestöön. Hiljainen kannattajuus ainakin tällä hetkellä sopii minulle paremmin."

"Feminatsin" leima

"Sanan feminismin negatiivinen vaikutus"

"Yleinen negatiivinen asenne feminismiä kohtaan. Tulee helposti ikäviä kohtaamisia, jos feminismi tulee puheeksi. Valitettavaa se on, mutta varmasti ratkaistava imagokysymys."

Pyysin vastaajia kertomaan omin sanoin mitä feminismi merkitsee heille. Ryhmitelin kenttään jätetyt vastaukset korostuvien teemojen mukaan eri kategorioihin. Yleisimpänä vastauksena feminismi yhdistetään tasa-arvon edistämiseen. Hie-
man yllättäen myös feminismi arvona ja "kaikkeutena" nousi myös esille monissa vastaksissa. Vapaus ja naisten oikeudet nousivat myös selvästi esiin. Vain muutama vastaaja yhdisti feminismin kokonaan sukupuolen merkityksestä kokonaan irrottautumiseen.

Välttääkseni kysymyksillä johdattelua liikaa, jätin kyselyn loppuun avoimen kentän, johon sai jättää mietteitään ja terveisiä. Avoimista vastauksista nousi esille yhtenäinen linja, joka haastaa järjestöä kehittymään positiivisen kautta näkyvämmäksi ja intersektionaalisemmaksi.

"Toivon että naisjärjestöt muistavat ottaa huomioon erityisesti kaikkein syrjityimpien naisten asiat, kuten etnisten vähemmistöjen edustajien sekä seksuaali- tai sukupuolivähemmistöihin kuuluvien naisten asiat. Joskus tuntuu, että oletusarvo puhuttaessa "naisista" tarkoittaa Suomessa valkoisia heteroseksuaalisia naisia ja heidän ongelmiaan. Perhe- ja lisääntymiskeskustelu on erittäin heteropainotteista ja usein puhuttaessa taloudesta, unohdetaan muiden vähemmistöjen etenemismahdollisuudet. Vihreät Naiset on paras järjestö puhumaan marginalisoiduista ongelmista!"

"Mielestäni "naisjärjestö" kuulostaa vanhanaikaiselta ja rajoittavalta. Itseäni kiinnostaisi kovasti intersektionaaliseen feminismiin keskittyvä järjestö. Se olisi myös enemmän "tulevaisuuteen suuntautunut" ja vakuuttavampi, sillä sellainen järjestö

ei sulkisi ulkopuolelle muita sukupuolia. Sellaisen järjestön nimissä olisi myös luontevampaa puhua sukupuolesta ja sukupuoliroolien haitoista laajemmin.”

”Miten saataisiin kehitettyä feminismistä positiivinen asia?”

”Toiminta voisi olla näkyvämpää ja jotenkin selkeämpää, jotta siitä saisi paremman otteen.”

6.2 Kysely poliittisille naisjärjestöille

Naisjärjestöille lähetetyllä laadullisella kyselyllä tarkoitukseni oli kerätä tietoa samassa asemassa toimivilta naisjärjestöiltä tietoja kokemuksista tai hyvistä käytännöistä. Korostin saateviestissä solidaarisuutta ja yhteisen edun ajamista, sekä sitä, että opinnäytetyöni tulee julkiseen käyttöön kaikille. Lähetin kyselyn 25. syyskuuta kolmelle tilaajajärjestöä lähellä olevalle poliittiselle naisjärjestölle, Kokoomusnaisille, Vasemmistonaisille sekä Keskustanaisille. Vastausaikaa annoin lokakuun kuudenteen päivään asti.

Suoran haastattelun tekemisen sijaan päätin tehdä kyselyn sähköisesti ajankäytöllisistä syistä johtuen. Kyselyssä oli 12 kysymystä, liittyen yhdistyksen tekemisiin toimenpiteisiin ja nuorten naisten edustukseen poliittisissa naisjärjestöissä. Koin muiden kentällä toimivien naisjärjestöjen äänen olevan todella merkityksellisen aihetta koskien. Esittelin aiheeni Naisjärjestöt yhteistyössä- NYTKIS ry:n hallituksen kokouksessa elokuussa, pohjustaen näin muille järjestöille tulevaa sähköpostikyselyä, jonka tulokset muutkin toimijat saisivat käyttöönsä työn valmistuttua. Odotin näin maksimoivani vastausten määrän luomalla vastaajiin henkilökohtaisen linkin.

Vasemmistonaisilta sain kiittäusviestin ja lupauksen vastata, mikäli aikataulut antavat myöten. Vastaus oli innostava ja vakuutti minua, että olin oikeilla jäljillä kyselyn tarpeellisuuden suhteen. Päivää ennen vastausajan umpeutumista en ollut kuitenkaan saanut yhtäkään vastausta, joten laitoin vastaanottajille vielä ystävällisen muistutuksen vastausajan umpeutumisesta 5. lokakuuta. Kun

vastauksia ei tullut vastausajan umpeutumiseenkaan mennessä, päätin vielä lisätä vastausaikaa ja kurkottautua vielä kerran naisjärjestöjen suuntaan. Lähetin kolmannen kerran viestin lokakuun 12. päivä, korostaen solidaarisuuden merkitystä siinä, että kaikki jättämät vastaukset tulevat todellakin myös vastaajille hyödynnettäväksi oman toimintansa tueksi. Yksikään järjestöistä ei vielääkään vastannut.

Keskustelin työni tilaajan kanssa mahdollisuuksista ja pohdimme datan keruuta toisella tapaa. Puhelimitse kysymyksiin vastaaminen olisi todennäköisesti kuitenkin ollut haasteellista yhteisten ajankohtien löytämisen osalta, eivätkä vastaajat ehtisi varmistautua haastatteluun esimerkiksi kaivamalla tarvittavia mappeja arkistoista. Pohdin viikon verran kuumeisesti, oliko kyseessä todellakin kiire vai mahdollisesti haluttomuus vastata. Miksi naisjärjestöt eivät haluaisi tukea toisiinsa? Lopulta minun tuli tutkijana päättää, haluanko jatkaa työstämistä ilman naisyhdistysten vastauksia vai koitanko mahdollisesti saada tietoa muuta kautta. Kävin asiaa läpi opinnäytetyön tilaajan kanssa. Lähtökohtaisesti olin kuitenkin luottavainen siitä, että henkilökohtaisella kontaktilla sekä sähköpostiviestillä saisin edes muutaman vastauksen muiden naisjärjestöjen tilanteesta.

Mietinnän jälkeen päätin lähestyä muitakin poliittisia naisjärjestöjä. Päättelin, etten voi vastaajien määrän rajoittaa ymmärrystäni aiheesta, vaan on työn osalta tärkeämpää saada laajemmaltakin kentältä tietoa nykytilanteesta. Miksi keksisin pyörää uudestaan, jos naapurissa on tehty samantyyppistä kartoitusta ja toimenpiteitä jo aikaisemmin? Miksi rajata vastaukset kolmeen yhdistykseen?

Lähetin lopulta 29. lokakuuta saman kyselyn ja saatteen kaikille lopuillekin NYT-KIS ry:ssä edustettuina oleville poliittisille naisjärjestöille. Vastaajiin kuuluivat Demarinaiset, KD-naiset, Perusnaiset sekä Svenska Kvinnoförbundet. Tarjosin vastausaikaa marraskuun viidenteen päivään saakka, joka alkoi jo kovaa vauhtia lähestyä työni palautuspäivää. Toivoin saavani edes osalta heistä tietoa heidän kokemuksistaan, tai katsausta heidän nykytilanteeseen nuorten naisten osallisuuden edistämisen osalta. Näistäkään yhdistyksistä yksikään ei vastannut kyselyyn.

7 ANALYYSI

Opinnäytetyöni lähtökohtaisena kehittämiskysymyksenä oli se, kuinka kannustaa nuoria naisia lähtemään mukaan poliittisten naisjärjestöjen toimintaan. Prosessin aikana huomasin kuitenkin tutkimuksen osalta mielekkäämmäksi asetella kysymyksen toisin päin. Vastaako poliittisten naisjärjestöjen toiminta oikeastaan alkuunkaan nuorten naisten kiinnostuksen kohteita? Piilevätkö vastahakoisuuden syyt naisjärjestöjen toimintakulttuurissa vai nuorten haluttomuudessa osallistua yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen? Voiko liike todella saada pysyvää muutosta aikaan, jos se ei puhuttele kaikkien naisten tarpeita? Lähden tässä kappaleessa hakemaan kysymyksiin vastauksia niin demokratian muutoksen tutkimuksesta, osallisuuden edistämisen teoriasta sekä feministisen johtajuuden kentältä.

7.1 (Vasta)demokratia ja toiseus

Nuorten vähäisen innostuksen taustalla on laajempikin yhteiskunnallinen ilmiö, jota voidaan ymmärtää demokratian muutoksen ja osallisuuden teorian kautta.

Poliittinen osallistuminen on saanut viime vuosien aikana uusia muotoja. Puolueeseen liittyminen on harvinaistunut Euroopassa samaa tahtia vaaleissa äänestämisen kanssa (Van Biezen ym. 2011). Vaikka Suomessa puolueeseen kuuluminen on hiukan yleisempää kuin EU:ssa keskimäärin, on jäsenistö ikääntyneempää. Arkielämän politisoiminen, vaikuttamiskeinojen moninaistuminen sekä yhden asian liikkeet ovat yleistyneet. Yhä useampi haluaa vaikuttaa pop-up-muodossa, sekä toivoo ketteryyttä ja joustavuutta vapaaehtoistoiminnassa. Nuoria kiinnostaa entistä enemmän yhteiskunnalliset kysymykset, mutta luottamus poliittisiin puolueisiin on heikkoa (ICCS 2016).

Nuoret kasvavat maailmassa, jossa vapaaehtoistoiminta on mahdollista ilman, että ihmiset tapaavat säännöllisesti kasvokkain ja järjestäytyneellä tavalla. Erilaisissa virtuaaliyhteisöissä on mahdollista toteuttaa uudessa muodossa kansalaisyhteiskunnan perinteisiä tehtäviä: koota yhteen ihmisiä, tarjota alusta

keskinäiselle viestinnälle ja vuorovaikutukselle, sekä koordinoida näkemyksiä ja yhteisiä mielipiteitä (Rheingold 2000). Ihmisiä kiinnostaa raskaiden demokraattisten päätöksentekoprosessien sijaan enemmän ”tässä ja nyt” -tyyppinen toiminta (Saukkonen 2013, 14). Äänestysprosentteilla osallisuuden mittaaminen ei siis kerro koko totuutta demokratian nykytilasta.

Ranskalaisen Pierre Rosanvallonin vastademokratiateorian mukaan kansalaiset ovat menettäneet luottamuksensa päätöksentekijöitä kohtaan (2006). Epäluottamus on johtanut sellaiseen tilaan, jossa kansalaiset ennemminkin valvovat poliitikkojen tekemisiä ja pyrkivät kaatamaan tai muuttamaan esityksiä tai päätöksiä, jotka heidän mielestään ovat huonoja, sen sijaan että itse menisivät mukaan edustukselliseen päätöksentekoon. Hän näkee mallin uutena muotona, joka kulkee vanhan, edustuksellisen järjestelmän rinnalla. Rosanvallonin mielestä on siis väärin tulkita esimerkiksi alhainen äänestysinto välinpitämättömyydeksi. Hänen mukaansa kansalaiset ovat uusien vastademokratian keinojen avulla nimenomaan ottaneet hallintaan edustuksellisen järjestelmän, jota kohtaan he tuntevat epäluuloa. Kansalaiset eivät halua järjestelmän ”sisään” esimerkiksi asettumalla ehdolle, vaan vaikuttavat järjestelmään ”ulkopuolisina”, kontrolloimalla päättäjiä vastademokraattisilla toimilla (Schoultz, 2010, 97).

Kansalaisten epäluottamuksesta huolimatta poliittinen toiminta ei siis ole lopuiltaan, vaan se on pikemminkin muuttanut muotoaan (Rosanvallon 2006, 23–27.) Vastademokratiassa vaikuttamiskeinoja ovat esimerkiksi mielenosoitukset, boikotit ja vetoomukset. Rosanvallonin teoria voisi olla yksi tapa ymmärtää sitä, miksi nuorten perinteinen poliittinen osallistuminen ei lisäännä, vaikka erilaisiin uusiin osallistumiskeinoihin on panostettu hallitusohjelmia myöten koko 2000-luvun ajan. Nuoret eivät välttämättä halua lisää osallistuvan demokratian vaikutuskeinoja, vaan heillä on oma, kokemuksiensa muokkaama, poikkeava näkemys siitä, mitä poliittinen osallistuminen on (Schoultz 2010, 103.)

Opinnäytetyön kyselyn tulokset osoittavat, että nuoret naiset toivovat yhdistykseltä nimenomaan tietoa, rohkeutta ja asiantuntijuutta tasa-arvotemoihin liittyen. Toiminnan osalta vastaajat toivoivat eniten kiinnostavia tapahtumia, politiikan perehdytystä ja koulutusta sekä etäosallistumisen mahdollisuuksia. Tämä peilaa

tutkimustuloksia, joiden mukaan poliittisilta toimijoilta oletetaan onnistumisia ja osaamisia, kun itse taas ei koeta kovinkaan merkitykselliseksi sitoutua mukaan toimintaan. Yhdistysten merkitys luotettavan tutkimustiedon ja koulutuksen ja ns. pop-up-vaikuttamisen mahdollisuuksien tarjoajana korostuu.

Politiikan ammatillistuminen ja näin edustuksellisuuden ja representaation puute on osaltaan myös yksi suuri este nuorten osallisuuden edistämisessä. Mikäli kohderyhmä ei löydä tartuntapintaa tai samaistuttavia henkilöitä näkyvissä tehtävissä, ei synny kokemusta osallisuuden mahdollisuudesta. Tämän takia on viestinnässä, johtotehtävien nimityksissä ja brändäyksessä huomioitava moninaisuuden esille tuominen.

Nuoremman sukupolven ja nuorisolain piirissä olevien henkilöiden houkuttelemisen poliittisten naisjärjestöjen toimintaan ylhäältä alaspäin, *”tiedän mikä on sinulle tärkeintä”*-mentaliteetilla ei ole osallisuuden edistämisen teorian perusteella suositeltava lähestymistapa. Siinä kaadutaan samoihin sudenkuoppiin kuin hallitusohjelmien ”osallistavat” hankkeet. Nuorten integroimisen sijaan tulisi moninaisuuden puutetta lähestyä toimintatapojen muokkaamisella sellaisiksi, jotka ovat nuorille ominaisia. Aktiivisella kuuntelulla ja tilan tekemisellä organisaatio kehittyy ja houkuttelee osallistujia mukaan.

Lähtökohtaisesti feminististen ja postkolonialististen teorioiden esittämät näkökulmat toiseuden, marginaalisuuden ja alistamisen diskursiivisista prosesseista ovat nostaneet esiin voimaannuttamisen ja auttamisen käytännöissäänkin piilevät valtasuhteet. Näiden käytäntöjen diskursseissa usein esiintyy *”tiedän, mikä sinulle on parasta”*-tulokulma, jossa vastapuoli toiseutetaan jo lähtökohtaisesti (Hakala, 2007, 73). Tämä näkyy konkreettisesti esimerkiksi lähtökohtaisessa kysymyksessä, jonka perusteella opinnäytetyötä lähdettiin työstämään. Sen sijaan, että olisin miettinyt mitkä asiat organisaation toiminnassa estävät nuorten naisten osallisuutta, mietin kuinka saada nuoret ”nostettua” mukaan.

Tämän tyyppinen ajatusmalli voi kääntyä pahimmillaan alistamiskurssiksi, jos sen tuomaa valtasuhdetta ei tunnisteta, eikä muisteta katsoa omaa positiota monella tavalla etuoikeutettuna. Etuoikeutetun kielellä asetetaan sorrettuihin ryhmiin

kuuluvat henkilöt avun kohteiksi eli ”toisiksi”, tavoilla, jotka voivat myös puhua toisen puolesta vaientaen ryhmien edustajien 'oman' äänen (Hakala, 2007, 69-70). Silloin puhutaan nimenomaan *osallistamisesta*, voimaannuttamisesta tai muusta top-down vallankäytöstä.

Näin ollen nuorten naisten osallisuuden edistämisestä puhuttaessa on myös erityisen tärkeää ymmärtää demokratian ja aktiivisen kansalaisuuden muuttuvat muodot. Kiinnostusta yhteiskunnallisiin osallistumisen keinoihin on, ja puolueilta ja järjestöiltä vaaditaankin nyt vuorovaikutusta, avoimuutta ja valmiutta kehittää toimintatapojaan vastatakseen aikamme haasteisiin.

7.2 Feministinen johtajuus ja muutos

“Feminist leadership is participatory, inclusive, and horizontal”, lausui CREA raportissaan feministisen johtajuuden lisäämiseksi (Batliwala & Friedman, 2014). Tämä feministinen ihmisoikeusjärjestö New Delhistä, Intiasta, haastaa länsimalliset patriarkaaliset johtajuuskäsitykset. Se kehottaa kansalaisjärjestöille suunnatussa manuaalissaan *Achieving Transformative Feminist Leadership: A Toolkit for Organisations and Movements* (2014) tarkastelemaan ja analysoimaan omia organisaattorillisia järjestelmiä, johtajuuden malleja, luonnetta ja toimitapoja eri tasoilla. Oppimalla itsestään ja omasta asemasta muokataan myös organisaation sisäistä johtajuuskäyttämistä. Manuaalissa kehoitetaan pohtimaan, kuinka pureutua näihin aiheisiin ja kehittää johtajuutta feministisemmäksi ja transformatiiviseksi.

Batliwala ja Friedman määrittelevät feminismin manuaalissa ”ideologiaksi sekä analyttiseksi ja strategiseksi viitekehykseksi”, joka mahdollistaa erilaisia keinoja, joilla arvioida valtaa yhteisöissä. Nämä viitekehykset tukevat sosiaalisen muutoksen strategioiden kehittämistä, joiden avulla voidaan tutkia etenkin sukupuolittuneita valtasuhteita erilaisissa sosiaalisen muutoksen prosesseissa (Batliwala & Friedman 2014, 27)

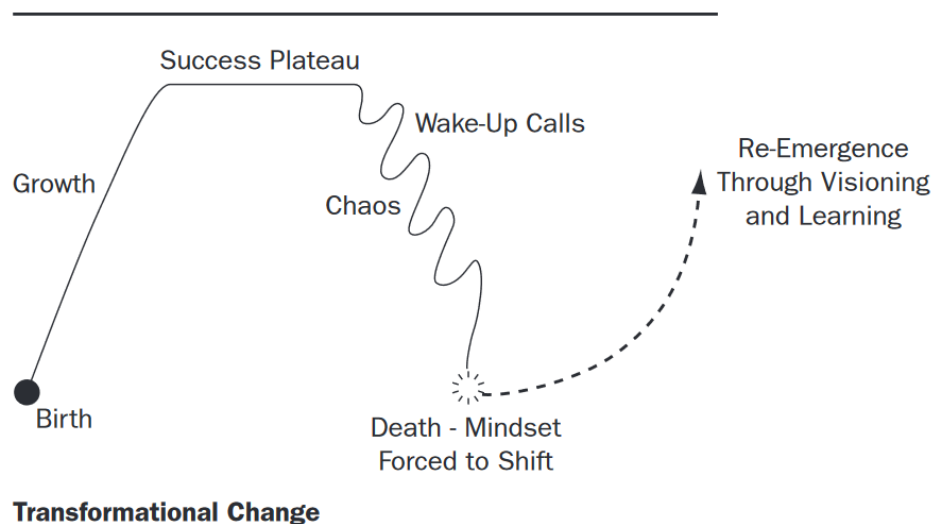
Johtaminen sanana viittaa edellä tai ensimmäisenä kulkemiseen ja muiden opastamiseen. Taustalla on ajatus, että johtajalla on ennestään tietoa siitä, kuinka kulkea kohti tavoitteita tai että hän omaa parhaat edellytykset tämän tiedon hankkimiseksi (Rantala, 2017). Niin yhdistystoiminnassa kuin yritysmaailmassa, itsensä johtaminen on kaiken johtamisen lähtökohta. Niinpä voidaan sanoa, että itsensä tunteminen on johtamisen perusperiaate (Dunderfelt 2016, 16, 33). Feministinen johtajuus on yhdistelmä johtamisen teorioita, kontekstianalyysia ja sosiokulttuurista innostamista. Se on vallan uudelleen ymmärtämistä, verkostojen ja tuen merkityksen korostamista ja omien rajojen ja kykyjen arvostamista. Sen perusidea on siinä, että kun jokainen johtaa itse itseään, liike menestyy, ja näin kaikki johtavat, yhdessä.

Tracy Barton (2006) määrittää feministisen johtajuuden keinona tunnistaa epäoikeudenmukaisuuksia ja sortoa, ja innostamisena fasilitoimaan inklusiivisempien ja holististen yhteisöjen kehittymistä, sekä yksilöiden että yhteisöjen tasoilla. Se pyrkii tuomaan marginalisoituja ääniä keskustelujen keskiöön ja on valmis ottamaan riskejä muutoksen polulla. Barton nojaa kuvauksessaan feministiseen standpoint-teoriaan, ja yhdistelee postmoderneja perspektiivejä kokemuksellisuudesta ja näkökulmasidonnaisuudesta. Standpoint-teorian mukaan maailma näyttää erilaiselta riippuen henkilön sosiaalisesta asemasta yhteiskunnassa (Barton, 2006). Näin ollen tietoa tuotettaessa on analyysin tekijän asema aina huomioitava. ”Henkilökohtainen on poliittista”-sanonta on siis feministisen johtajuuden ytimessä. Tietoisuuden lisääminen omasta asemasta yhteisössämme sitouttaa meidät transformatiivisen muutoksen edistämiseen yhteiskunnassa. Muutoksen tulee lähteä siis omasta arjesta ja täten ymmärryksestä omasta itsestä suhteessa ympäröivään maailmaan.

Feministisen teorian mukaan johtajuus ei ole erilaisella tittelillä varustetun henkilön tehtävä, vaan kaikkien jaettava vastuu feministisen liikkeen sisällä. Feministinen johtajuus voidaan ymmärtää jokaisen valmiutena sitoutua omassa elämässämme ottamaan vastuuta muutoksesta omilla areenoillamme, riippumatta asemastamme tai statuksestamme. Feministinen johtajuus haastaa ajattelemaan valtakäytäntöjä – näkyviä, piileviä sekä näkymättömiä- sukupuolijärjestelmien kautta. Se kutsuu tutustumaan sisäisiin ja ulkoisiin vallan muotoihin ja ilmaisuihin.

Feministisen johtajuusteorian mukaan muutosta edistävien tahojen tulisi muistaa edistää myös uutta sisäisen johtajuuden kulttuuria ja kyseenalaistaa valtarakenteita, tavanomaisten määrällisten ja institutionaalisten vallan paikkojen havittelemisen lisäksi. Se ravistelee miesten kirjoittaman historian vaikuttamiskeinoja ja täten edistää kestäväää ja eettistä muutosta.

Yhteisöjen muutoksesta on kirjoitettu satoja teorioita, joista Ackerman Anderson ja Ackerman esittelevät kirjassaan *Beyond Management Change* (2001) kehityksellisen, transitionaalisen ja transformatiivisen muutokset. *Kehityksellinen* muutos viittaa organisaation olemassa olevien toimintatapojen uudistamiseen ja hioamiseen. *Transitionaalisella* muutoksella taas korvataan nykyinen tapa uudella ja erilaisella tavalla organisoitua ja toimia. Tähän voi toimia esimerkkinä uusien työkaluiden hankkiminen: systeemi on yhä rikki, vaikka työkalut on päivitetty. Tutkijat esittävätkin kaikkein tehokkaammaksi *transformatiivisen* muutoksen mallin. Siinä muutosprosessi ulottuu toimijoiden käytökseen, kulttuuriin, tapoihin ja tietoisuuteen. Ilman sitä, muutos ei ole kestävä ajallisesti eikä eettisesti.

Kuva 6. Transformatiivinen muutos. Ackerman Anderson & Anderson 2001, 32.

Ackerman Andersonin ja Andersonin malli on vain yksi monista muutoksen teorioista, mutta se korostaa hyvin tietoisuuden merkitystä muutosprosessissa. Muutoksen tulee ravistella rakenteita myös sisältäpäin. Kestäväää muutosta voidaan toisin sanoen aikaansaada vain silloin, kun organisaatio myöntää, että sen vanha

toimintatapa, parannettunakaan, ei riitä selviytyäkseen muuttuneessa toimintaympäristössä (Ackerman Anderson & Anderson 2001). Kysymys onkin, ovatko naisjärjestöt valmiita kohtaamaan omat etuoikeutuksensa ja tekemään tilaa uudentilaiselle johtajuuskulttuurille ja moninaisuudelle?

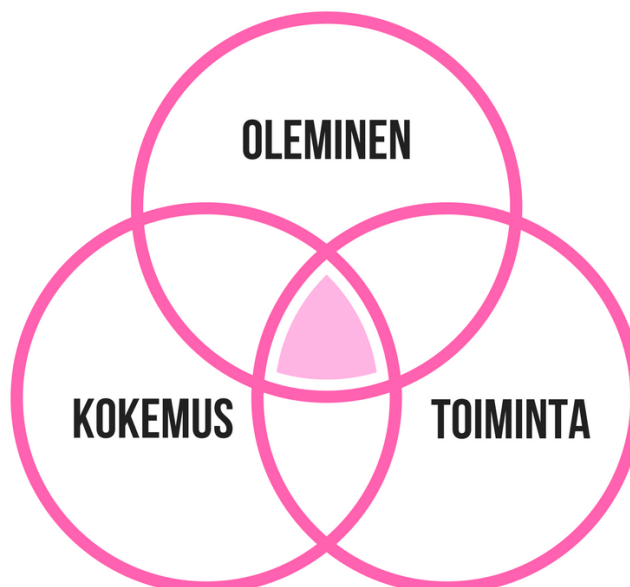
8 POHDINTA

Teorian ja kirjallisuuden perusteella tiedämme, että vaikka osallisuus on jotain, mihin ihminen voi luonnostaan kasvaa yhteisöjen jäsenenä, niin ei kuitenkaan aina tapahdu. Kaikissa yhteisöissä ei ole osallisuuden vahvistumista tukevia rakenteita tai prosesseja. Silloin tarvitaan itsekriittistä pohdintaa siitä, millä eri tavoin osallisuutta voi edistää ja sen muodostumista tukea. Millaisin keinoin taustoiltaan ja resursseiltaan erilaisten ihmisten osallistumista voisi edistää yhdistystoiminnassa? Kuinka osallisuutta edistämällä voidaan tukea kestäväää muutosta organisaatiossa? Miten jalkautetaan feministisen johtajuuden kulttuuria poliittisiin naisjärjestöihin?

8.1 Implementointi ja toimentasuositukset

Esittelen seuraavaksi erilaisia ehdotuksia tilaajalle, Vihreät Naiset ry:lle, sekä muille yhteisöille, jotka haluavat edistää osallisuutta omassa toiminnassaan. Osallisuuden edistäminen vaatii järjestöiltä sekä tavoitteiden asettamista, mutta myös konkreettisia tekoja osallisuuden edistämisen puolesta (Laitinen 2006, 87–90). Käytän suositusten pohjana Nivalan ja Ryyriäsen artikkelissa *Kohti sosiaalipedagogista osallisuuden ideaalia* (2013) esittelemää osallisuusteorian mallia, sovellettuna tilaajan kontekstiin.

Allaolevaan kaavioon lisätään kaksi toimijaa, joilla on omat tehtävänsä osallisuuden edistämisen polulla. *Yhteisö*, joka tässä tapauksessa on Vihreät Naiset ry, sekä *yksilö*, joka on viiteriymään kuuluva, nuorisolain piirissä oleva nainen.

Kuva 7. Osallisuusteorian malli, Nivala ja Ryyänen 2013.

Olemisen osalta yksilön on haluttava olla yhteisön jäsen. Se lähtee omakohtaisesta sitoutumisesta, joka taas luo tuntemusta osallisuudesta. Yhteisön taas tulee hyväksyä yksilön jäsenekseen hyvällä vuorovaikutuksella sekä oman roolin katsastelulla suhteessa muutokseen. Osallistumisen tulee perustua kolmeen periaatteeseen: yhteistoiminnallisuuteen, reflektiivisyyteen ja dialogisuuteen (Kurki 2000).

SUOSITUS #1: Tiivistetään yhteistyötä eri sidosryhmien edustajien kanssa: nuorisjärjestöt, vammaisjärjestöt, rasisminvastaiset toimijat, alkuperäiskansojen edunvalvontajärjestöt, kielivähemmistöjen edustajat, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt, kansalaisyhteiskunnan aktivistit, sosiaalisen median vaikuttajat. Toimitaan yhdessä kampanjoiden kansalaisjärjestöjen ja kansalaisvaikuttajien kanssa- ei erillään niistä.

Otetaan tavoitteeksi tehdä vierailuja, kutsua kylään ja päästää ääneen eri sidosryhmien osallistujia, tarjoamalla alustojamme myös laajemmalle ihmisoikeuskustelulle. Tutustutaan ja inspiroidutaan muiden demokratian ja syrjinnänvastaisen toimijoiden työstä.

Toiminnallisesti yksilön tulee hyödyntää mahdollisuuksiaan jollakin tavalla eli osallistua tavalla tai toisella toimintaan. Yhteisön tehtävänä on tarjota todellisia toimintamahdollisuuksia. Tähän luetaan myös omien osallisuutta ja pluralismia edistävien tai heikentävien piirteiden tunnistaminen ja nimeäminen. Itsereflektoinnin kautta voidaan tunnistaa syrjivät tai esteitä osallisuudelle aiheuttavat lait, rakenteet, tai toiminnot. Toiminnan tulee vastata kiinnostuksen kohteita.

Ensi sijassa tilaajan tulee tarkastella oman organisaationsa osallisuutta ja pluralismia edistäviä ja heikentäviä piirteitä ja sen jälkeen pohtia, millä tavoin paikallista osallisuutta voisi oman toiminnan kautta tukea. Yhdistyksen hallituksen ja johdon laajamittainen sitoutuminen osallisuuden edistämistyöhön ja intersektionaalisuuden tavoitteisiin kaikilla järjestön tasoilla on ehdottoman tärkeää kehityksen toteutumisen kannalta. Ensimmäinen askel muutokseen on siis otettava hallituksen tasolla.

SUOSITUS #2: Tehdään sääntömuutos, jonka mukaan valtakunnallisessa hallituksessa tulee vähintään yksi nuorisolain piirissä oleva henkilö. Linkitetään tämä turvallisemman tilan sääntöihin, jotka tiedotetaan aina systemaattisesti rekrytointi- ja hallituspaikkojen haun yhteydessä.

Osallisuuden edistämiseksi naisjärjestöjen on kehitettävä toimintaansa turvallisemmaksi tilaksi. Turvallisempi tila on feministinen yhteisöllinen menetelmä, joka tarkoituksena on auttaa osallistujia luomaan sisäistä turvallisuuden tunnetta: kun voi luottaa, että omaa kokemusta kuunnellaan ja arvostetaan ja kaikki ovat sitoutuneita turvallisemman tilan politiikkaan, myös yhteisön ristiriitoja uskalletaan käsitellä reflektoidusti ja ratkaisuja etsien

Turvallisemman tilan politiikka on yritys luoda käytäntöjä, jotka saavat ihmiset kokea olonsa turvallisiksi, ottamaan vastuuta epämiellyttävistä tilanteista ja yritys luoda tapoja muuttaa nämä epämiellyttävät tilanteet paremmiksi sen sijaan että niitä pitäisi vaan sietää (Räsänen, 2012. 11-13). Sanavalinnalla ”turvallisemman” eikä ”turvallisen” tarkoitetaan sitä, että kaikille täysin turvallista tilaa ei pystytä luomaan sataprosenttisesti, vaikka se olisikin tavoitteena. Tarkoitus on saada

ihmiset miettimään omaa käytöstään ja luoda osallisuuden kokemusta. Kaikki ovat vastuussa yhteisen tilan luomisesta.

Turvallisemmat tilat ovat tärkeitä maailmassa, jossa etuoikeutetut ihmiset saavat valtaa vähemmän etuoikeutettujen kustannuksella (Ferguson, 2012). Turvallisemmissa tiloissa saa olla vapaasti oma itsensä, kunhan muistaa kunnioittaa myös muiden vapautta olla oma itsensä. Ne tarjoavat paikan parantumiselle, voimaantumiseksi, verkostoitumiselle ja yhteisöjen rakentumiselle. Ne ovat kasvu- alusta vaikuttavalle yhdistystoiminnalle.

SUOSITUS #3: Laaditaan yhdistykselle turvallisemman tilan säännöt ja linjaus, joita noudatetaan kaikilla yhdistyksen toiminnan tasoilla. Hyväksytään säännöt vuosikokouksessa. Joka vuosi uusi hallitus sitoutuu noudattamaan sääntöjä ja hyväksymään esille nousseet muutosehdotukset.

Kuuluvuuden kokemuksen yksilö saa tietoisuuden kehittyessä kuulumisesta, mahdollisuuksista osallistua sekä tämän kokiessa merkityksellisyyttä omasta roolista osana yhteisöä. Vaikutusvalta ja kyky vaikuttaa yhteisön yhteisiin asioihin tukevat kuuluvuuden kokemuksen lisääntymistä.

Yhteisön on reflektoitava yhteenkuuluvuuden mahdollisuuksia: mitä tarjotaan? Onko osallisuuden edistäminen vai puhetta vai myös tekoja? Mitä tehdään rakenteellisten kynnysten madaltamiseksi? Miten korostetaan osallisuutta edistäviä toimintoja?

SUOSITUS #4: Paikallisyhdistysten hallitusten ja vastuuhenkilöiden saatava koulutusta joka edesauttaa sitoutumista mukaan. Tarjotaan tietoa ja koulutusta intersektionaalisuudesta, omien etuoikeutuksien tunnistamisesta ja vallankäytöstä. Panostetaan verkkoalustojen käyttöön ja etäosallistumisen mahdollisuuksiin.

Ideoidaan erilaisia osallistumisen keinoja ja rakennetaan myös sosiaalisesti esteettömiä, kevyen osallistumisen tilaisuuksia, joiden kautta voi tulla mukaan toimintaan niin paikallis- kuin valtakunnallisella tasolla.

Feministinen johtajuus lähtee jokaisen yksilön oman aseman reflektiosta suhteessa omaan yhteisöönsä. Yhdistysten on kiinnitettävä huomiota häivytyksmekanismeihin, joita toiminnassa piilee, esimerkiksi moninaisten kokemusten erojen kieltämisessä ja näkymättömäksi tekemisessä. Universaalin ”naiseuden” katto-termin alle mahtuu paljon piilevää sortoa ja myös suomalaisissa naisjärjestöissä tulisi käydä keskustelua valkoisuudesta, ja valkoisen naisen tuomista etuoikeuksista ja valta-asemista.

SUOSITUS #5: Perustetaan kattoyhdistykselle vapaamuotoinen työryhmä tarkastelemaan ja evaluoimaan organisaation sisäisiä järjestelmiä, johtajuuden malleja, asenteita ja toimitapoja eri tasoilla. Ryhmä pohtii, kuinka halutaan pureutua aiheisiin ja kehittää johtajuutta feministisemmäksi ja transformatiiviseksi sekä tulevaisuuteen orientoituneeksi. Työryhmässä voi olla myös ei-jäseniä, jotta tulokset pysyvät mahdollisimman objektiivisinä.

Varotaan me/he-jakoon sortumista, eikä hyväksikäytetä erilaisia vähemmistöjen edustajia ja heidän tietotaitoaan. Mietitään, miten organisaatio voi eettisesti tehdä tilaa moninaisuuden edistämiseksi ja hyödyntää omaa asemaansa moniperustaisilla perusteilla sorrettujen ihmisryhmien aseman edistämiseksi poliittisessa päätöksenteossa. Suunnitellaan mittareiden käyttö ja seurantamenettely. Tuodaan konkreettinen esitys vuosikokoukselle hyväksyttäväksi.

Organisaatiokulttuurin ja viestinnän tulee heijastaa sen arvomaailmaa. Menestyvä organisaatio osaa brändätä itsensä fiksusti ja viestiä rohkeasti kohderyhmilleen. Koko yhteiskunnalle ei kannata hakea yhtenäistä viestiä, vaan etsiä oikeat kohderyhmät, joita kiinnostaa avoimuus, ihmisoikeudet ja intersektionaalinen feminismi.

SUOSITUS #6: Vaikutetaan puolueen sisällä ja jäsenjärjestöissä haastamalla muutkin toimijat pohtimaan omia syrjiviä rakenteitaan ja saavutettavuuttaan. Tehdään viestintäsuunnitelma, jossa viestitään rohkeasti ja tinkimättä arvoistamme ja siitä, miksi olemme käynnistäneet oman evaluointiprosessin ja mihin toivomme sen meitä johdattavan. Hyödynnetään kansanedustajayhteistyötä ja levitetään tietoa moniperustaisen syrjinnän ymmärryksen merkityksellisyydestä. Rakennetaan brändiä ja tunnettavuutta osallisuutta edistävänä tahona, joka aktiivisesti tutkii omaa asemaansa sekä puolueessa että naisjärjestöjen kentällä.

8.2 Työn onnistumisen arviointi ja mittarit

Nuorilta naisilta ei ole ennen kysytty kohdistetusti heidän tuntemuksiaan poliittisia naisjärjestöjä kohtaan. Usein yhden kohderyhmän nimeämisen ja tutkimisen jälkeen pinnalle nousee suurempiakin tarpeita kehittämisprosessiin ja organisatiokulttuurin itsearviointiin. Tutkimus toimii siis suunnannäyttäjänä ja esimerkkinä muille järjestöille, jotka mahdollisesti kohtaavat haasteita tietyn kohderyhmän tavoittamiseksi. Sen formaattia voi soveltaa moninaisille organisaatioille, joissa tietyt valtarakenteet tai toimintamallit toiseuttavat osaa ihmisistä tai häivyttävät joitakin ihmisryhmiä pois. Se värittää hieman yli rajojen ja haastaa uudelleenajatteluun osallisuuden merkitystä. Laadukas opinnäytetyö on aiheeltaan ja taustaltaan riittävän perusteltu, sekä osoittaa itsenäistä ajattelua ja on ammatillisen toiminnan kehittämiselle tuloksekas (Hakala 2004, 29-33).

Naisjärjestöjen vastausten puuttumisen osalta on validia pohtia, josko olisiko pitänyt painottaa muuta lähestymistapaa. Olisiko naisjärjestöille suunnatun kyselyn pitänyt olla myös anonyymi? Kuinka paljon omalla nimellä vastaaminen vaikuttaa? Vastausprosenttiin vaikutti varmasti myös kiire, muut tapahtumat sekä se, puhutteliko kysely henkilöä itsessään. Kaikki eivät myöskään koe luontevaksi vastata sähköpostitse. Voisi olla parempi, että ainakin laadullinen tutkimus olisi tehty haastatteluilla. Aito kohtaaminen olisi voinut madaltaa kynnystä vastaamiseen ja nostaa uusia avauksia.

On muistettava, että vaikka toimijat ovat järjestöjä, heidän toimintakontekstinsa on poliittinen, eli heidän työssään on loppupeleissä kyse vallasta ja sen tavoittelusta. Omille epämukavuusalueille meneminen ja omien heikkouksien myöntäminen ei myöskään ole asia, mitä halutaan tehdä- ellei ole aivan pakko. ”Pandoran boksin” avaaminen ei ole mielekäästä kenellekään.

Toisaalta vastausten puuttuessa otin katseen kohti globaalia, postkolonialistista naisliikettä, joka on työstänyt inklusiivisuuden kysymyksiä laajemminkin. Tämä työ toimii siis kutsuna myös muille suomalaisille naistoimijoille, nostetaan katse pois tutusta ja turvallisesta. Poistutaan mukavuusalueeltamme ja pohditaan, minälaista feminismiä todella haluamme edistää.

8.3 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Kaiken feministisen tutkimuksen ytimessä on oman aseman reflektointi suhteessa tuotettuun työhön. Tutkimusta tehdessä on mukana aina tutkijan aikaisempien kokemusten aikaansaama lataus (Eskola & Suoranta 2000, 19). Työsuhteeni opinnäytetyön tilaajaan vaikuttaa varmasti lataukseeni, mutta toisaalta tarjosi minulle myös hyvän pohjakäsityksen naisjärjestöjen toimintasektorista ja -ympäristöstä. Esihenkilöni antoi minulle suureksi ilokseni vapauden työstää aihetta, analysoida ja olla kriittinenkin- suurkiitos hänelle siitä!

Pyrin kyselyissäni antamaan vastaajille mahdollisimman paljon vapautta olla avoimia ja suoria. En kysynyt liian monia tai raskaita kysymyksiä, ja jätin tilaa kriittisillekin avauksille. Kysyjänä tunnistin antavani raamit kysymysten muotoilun kautta, mutta halusin myös olla kuuntelijan ja oppijan asemassa, sekä välttää laittamasta sanoja kenenkään suuhun.

Uusien oivallusten edellytyksenä on, että tutkija tiedostaa omat ennakko-oletuksensa ja ottaa ne huomioon tutkimuksen esioletuksina (mt., 20). Tässä omalta osaltani kirjoittajana pysähdyin miettimään omia ennakkokäsityksiäni kahdesta ”erillisestä” sukupolvesta, jotka haluavat ”eri” asioita. Kokemuksemme ja

ymmärryksemme tasa-arvosta ja tärkeistä aiheista värittyä myös ikämme ja kokemuksemme kautta. Mutta meidän välillämme on myös paljon yhteistä.

Opinnäytetyö prosessina oli silmiä avaava ja toi varmuutta ammatilliseen osaamiseen. Päätöksen tekeminen laadullisen kyselyn osalta opetti luottamaan omaan intuitioon ja tekemään parhaan päätöksen, ja luottamaan siihen mahdollisesta kritiikistä huolimatta.

9 LOPUKSI

"Ain't I a woman?" lausui Sojourner Truth, Ohiossa vuonna 1851 järjestetyssä naisten oikeuksia käsitelleessä kokoontumisessa. Ainoana huoneessa olleena rodullistettuna naisena, hän kyseenalaisti kokouksen yleispätevyyden. Keitä varten kokous todella oli? Kenen kokemukset ja ääni kuuluivat kokoontumisessa? Ketkä olivat nämä naiset, joista puhuttiin? Lukeutuiko heihin muitakin kuin valkoisia, keskiluokkaisia naisia?

Työni kehittämiskysymys osoittautui paljon laajemmaksi kuin se, kuinka saada lisää nuoria naisia mukaan toimintaan. Kysymys on loppujen lopuksi siitä, miten luoda elinvoimainen, tulevaisuuteen katsova ja esteetön yhteisö, jonka kanssa halutaan lähteä rakentamaan kestävää muutosta. Sellainen yhteisö, joka elää ja liikkuu muuttavan demokratian myrskyisissä vesissä. On aika ymmärtää poliittisten naisjärjestöjen rooli laaja-alaisemmin kuin pelkkänä naisten määrää politiikassa edistävänä tahona. On aika toimia lähemmin yhteistyössä muiden ihmisoikeustoimijoiden kanssa. On aika katsoa kriittisesti omaa toimintaa. On aika toimia roolimallina siitä, kuinka johtaa feministisesti.

Tässä tutkielmassa keskiössä on nuorten naisten osallisuus, mutta sen viestiä voidaan soveltaa erilaisten sorrettujen tai heikosti edustettujen ihmisryhmien aseman edistämiseksi. Yhteistyössä kansalaisjärjestöjen ja muiden sidosryhmien toimijoiden kanssa voidaan löytää keinoja, joilla tarjota yhteistyössä toimintamahdollisuuksia kaiken taustaisille, -ikäisille ja moninaisia taitoja omaaville henkilöille. Helppo tapa toteuttaa tätä on aloittaa vuoropuhelu esimerkiksi oman puolueen

vammaisjärjestön tai maahanmuuttotyöryhmän kanssa. Avata dialogi ja kuunnella aktiivisesti.

Demokratian muutos osana järjestöjen toimintakentän muutosta tulee ymmärtää myös osallisuuden kokemusten muokkaajana. Inklusiivisuuden ja intersektionaalisuuden edistäminen on demokratian ja rauhantyötä. Se edistää kestäväää kehitystä ja yhteisöjen hyvinvointia. Jos ylläpidämme syrjiviä rakenteita omassa yhteisössämme, kuinka arvokkaita ja eettisiä ovat saavuttamamme tasa-arvon tulokset? Niin kauan kuin kaikki meistä eivät ole vapaita, ei kukaan meistä todella ole vapaa. Naiseus on moninaista ja naisten poliittinen edustus linkittyy laajempaan kysymykseen yhdenvertaisuuden ja osallistumisen edistämisestä yhteiskunnassamme. Tasa-arvon edistäminen yhteiskunnassa lähtee oman asemansa tunnistamisesta ja kriittisestä itsereflektiosta. Sojourner Truthin sanat kolahtavat kovaa tänäkin päivänä.

Toivon että työni voi tukea jatkossa yhteisöpedagogeja feministisen johtajuuden kulttuurin kehittämisessä ja sen teoriaan tutustumisessa. Feministinen johtaminen on itsensä johtamista, tilan antamista, toisinaan täyttää kurkkua huutamista ja toisinaan sanojensa nielemistä. Se vaatii työtä ja on aikaa vievää, mutta se on ainoa tie eteenpäin polulla kohti kestäväää muutosta. Vain sillä voidaan todella muuttaa maailmaa.

LÄHTEET

- Anderson, Dean & Ackerman Anderson, Linda. 2001. Beyond Change Management, Pfeiffer.
- Arnstein, S.R. 1969. A Ladder of Citizen Participation. Journal of the American Planning Association, Vol. 35, No. 4, July 1969, pp. 216-224.
- Barton, Tracy 2006. Feminist Leadership: Building Nurturing Academic Communities. Advancing Women's Leadership Online Journal, Vol. 21.
- Bergström, Cecilia 2010. Osallistava tasa-arvosuunnittelu ja tasa-arvo-ongelmien syyt, seuraukset ja sukupuolivaikutukset kansalaisjärjestössä. Ammattikorkeakoulun perustason opinnäytetyö. Humanistinen Ammattikorkeakoulu.
- Batliwala, Srilatha & Friedman Michel 2014. Achieving Transformative Feminist Leadership: A Toolkit for Organisations and Movements. CREA World. http://www.creaworld.org/sites/default/files/Final%20Feminist%20Leadership%20Manual%2014-4-14_0.pdf
- Cleaver, F. 2001. Institutions, agency and the limitations of participatory approaches to development. Teoksessa Cooke, B. & Kothari, U. (toim.) Participation – the new tyranny? London, New York: Zed Books, 36–55.
- CREA 2007. Listening To Each Other: A Multigenerational Feminist Dialogue. The global dialogue series. Muistio.
- Crenshaw, Kimberlé 1989. Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics. University of Chicago Legal Forum. 139–167
- Dunderfelt, Tony 2016. Läsnaoleva kohtaaminen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Viides painos. Tampere: Vastapaino
- Ferguson, Sian 2014. 6 Reasons Why We Need Safe Spaces. Everyday Feminism-verkkolehti. Viitattu 16.11.2017. <https://everydayfeminism.com/2014/08/we-need-safe-spaces/>
- Gretschel, A. 2002. Kunta nuorten osallisuusympäristönä. Nuorten ryhmän ja kunnan vuorovaikutussuhteen tarkastelu kolmen liikuntarakentamisprojektin laadunarvioinnin keinoin. Jyväskylän yliopisto, Studies in Sport, Physical Education and Health, 85. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Hakala, Juha 2004. Opinnäytetyöopas ammattikorkeakouluille. Helsinki: Gaudamus.
- Hakala, Katariina 2007. Kriittisen ja feministisen pedagogiikan keskusteluja paremmin tietämisestä ja toisin tietämisen mahdollisuuksista. Teoksessa Tapio Aittola & Jari Eskola & Juha Suoranta (toim.) Kriittisen pedagogiikan kysymyksiä. Tampereen yliopiston kasvatustieteellinen laitos, 59-76.
- Harju, Aaro 2003. Yhteisellä Asialla – Kansalaistoiminta ja sen haasteet. Helsinki: Kansanvalistusseura.

- Harjunen, Hannele 2010. Intersektionaalisuus eurooppalaisen tasa-arvopolitiikan haasteena. Teoksessa Tuija Saresma & Leena-maija Rossi & Tuula Juvonen (toim.) Käsikirja sukupuoleen. Tampere: Vastapaino.
- Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. 3. painos. Tampere: Kirjayhtymä.
- hook, bell 1981. Ain't I A Woman? Black Women and Feminism. Boston: South End Press.
- Huhta, Liisa & Meriläinen, Roosa 2009. Feministin käsikirja. Helsinki: Ajatus Kirjat
- Humak, 2012. Koulutusohjelmakohtaiset kompetenssit 10/2012. Kansalaistoinnin ja nuorisotyön koulutusohjelma.
- Hämäläinen, J. 2008. Nuorten osallisuus. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja, vuosikirja 2008, 3–34
- ICCS 2016. Nuorten yhteiskunnalliset tiedot, osallistuminen ja asenteet kansainvälisessä vertailussa. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 20.11.2017 <https://ktl.jyu.fi/iccs>
- Kalliomaa, Johanna & Uusitalo, Kirsi 2017. Nuorten osallistuminen järjestöissä. Valtion Nuorisoneuvosto & Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry. Helsinki.
- Keohane, N. 2010. Thinking about Leadership. Princeton University Press.
- Kiilakoski, T. 2007. Johdanto: Lapset ja nuoret kuntalaisina. Teoksessa A. Gretschel & T. Kiilakoski (toim.) Lasten ja nuorten kunta. Helsinki: Nuorisotutkimusverko-to/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 77, 8–20.
- Koivunen, Anu & Liljeström, Marianne (toim.) 1996. Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Kuntaliitto 2017. Tiedote: Kunnanvaltuustojen puheenjohtajiksi valittiin ennätysmäärä naisia. Viitattu 16.11.2017 <https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2017/kunnanvaltuustojen-puheenjohtajiksi-valittiin-ennatysmaara-naisia>
- Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Muutoksen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino.
- Kuusipalo, Jaana 2011. Sukupuolittunut poliittinen edustus Suomessa. Väitöskirja. Tampereen yliopisto.
- Laitinen, Hanna 2006. Osallistumisen merkitykset ja mahdollisuudet järjestötoiminnassa. Teoksessa Hanna Laitinen (toim.) Tule mukaan. Osallistumisen edellytyksiä järjestötyössä. Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 8.8. 1986/609
- Liljeström, Marianne 1996. ”Biologinen” ja ”sosiaalinen” sukupuoli. Teoksessa Anu Koivunen & Marianne Liljeström (toim.) Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino. 227-304.
- Luhtakallio, Eeva 2016. Visuaalinen julkisuus ja sukupuolten representaatio. Teoksessa Husso, Marita & Heiskala, Risto (toim.) 2016. Sukupuolikysymys. Helsinki: Gaudeamus. 92-93.
- Maailman Talousfoorumi 2017. Global Gender Gap Report. Viitattu 16.11.2017 <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2017/>

- Mikkonen, Enni 2017. Bridges over the Mountain Ranges: Ethnography on the Complexities of Transition in Women's Social Position in Nepalese Rural Communities. Väitöskirja. Lapin Yliopisto.
- Määttä, Paula & Rantala, Anja 2010. Tavallinen erityinen lapsi. Yhdessä tekemisen toimintamalleja. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Niemi, Mari K. 2014. Kaksi tietä huipulle. Media ja puoluejohtajuus Suomessa naisten noususta populismin aaltoon. Turun yliopisto.
- Nivala, Elina 2008. Kansalaiskasvatus globaalin ajan hyvinvointiyhteiskunnassa. Kansalaiskasvatuksen sosiaalipedagoginen teoriakehys. Snellman-instituutin A-Sarja 24/2008. Kuopio: Snellman-instituutti.
- Nivala, Elina & Ryytänen, Sanna 2013. Kohti sosiaalipedagogista osallisuuden ideaalia. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja, vol. 14. 9-41.
- Perälä, Annu 2017. Kaikki alkaa ehdokkuudesta. Poliitikasta.fi-lehti. Viitattu 20.11.2017 <http://politiikasta.fi/kaikki-alkaa-ehdokkuudesta/>
- Rosanvallon, Pierre 2006. La contre-démocratie. La politique à l'âge de la défiance. Éditions du Seuil.
- Rheingold, Howard 2000. The Virtual Community. Homesteading on the Electronic Frontier. London: MIT Press.
- Rotkirch, Anna 1996. Sukupuolet evoluutioteoriassa. Teoksessa Koivunen, Anu & Liljeström, Marianne (toim.) Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino. 15-32
- Rantala, Jaakko 2017. Voiko johtajuutta jakaa? Kansalaisyhteiskunta-verkko-lehti. Viitattu 16.11.2017. www.kansalaisyhteiskunta.fi/verkkolehti/aiemmat_kirjoitukset/voiko_johtajuutta_jakaa.1863.blog
- Räsänen, Henna-Marie 2012. Paikan henki ja koettu turvallisuus queer-tapahtumissa. Metropolia. Ammattikorkeakoulun perustason opinnäytetyö.
- Saukkonen, Pasi 2013. Kolmas sektori - vanha ja uusi. Kansalaisyhteiskunta, 4 (1), 6-31.
- Schoultz, Vera. 2010 Nuorten poliittinen osallistuminen ja sen murros. Teoksessa Anttila, Anu-Hanna & Kuussaari, Kristiina & Puhakka Tiina (toim.) 2010. Ohipuhuttu nuoruus? Nuorten elinolot–vuosikirja 2010. Helsinki: Yliopistopaino.
- Suomen perustuslaki. 1999. 1999/731 muutoksineen.
- Suominen, Riikka 2016. Miksi puolueissa on kiintiönaisia? Vihreä Lanka. Viitattu 16.11.2017 <https://www.vihrealanka.fi/reportaasit/miksi-puolueissa-on-kiinti%C3%B6naisia>
- Tasa-arvovaltuutettu 2017. Tasa-arvolaki pähkinänkuoressa. Viitattu 16.11.2017 <https://www.tasa-arvo.fi/tasa-arvolaki-pahkinankuoressa>
- Tervonen, Kaisu 2012. Aaltojen syleilyssä. Sylvi-lehti. Viitattu 20.11.2017 <http://sylvi.fi/2012/03/aaltojen-syleilyssa/>
- THL, 2017. Intersektionaalisuus sukupuolen-tutkimuksessa. Viitattu 20.11.2017 <https://www.thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/sukupuoli/sukupuolentutkimus/intersektionaalisuus-sukupuolentutkimuksessa>

- Van biesen, Mair & Poguntke 2012. Going, going, ...gone? The decline of party membership in contemporary Europe. *European Journal of Political Research* 51. 24–56
- Vuorikoski, Marjo 2007. Dialogini bell hooksin kanssa: toisintekemisen tila akatemiassa. Teoksessa Tapio Aittola & Jari Eskola & Juha Suoranta (toim.) *Kriittisen pedagogiikan kysymyksiä*. Tampereen yliopiston kasvatustieteellinen laitos, 39-57.
- Vihreät Naiset ry, 2012. Yhdistyksen säännöt. Viitattu 16.11.2017
<http://www.vihreatnaiset.fi/yhdistys/yhdistyksen-saannot/>
- Vihreät Naiset ry, 2015. Poliittinen ohjelma 2015-2018. Viitattu 16.11.2017
<http://www.vihreatnaiset.fi/poliittinen-ohjelma/>
- YK-liitto, 2016. Friidu- tyttöjen ja naisten ihmisoikeudet. Opetusmateriaali tyttöjen ja naisten oikeuksista Suomessa ja maailmalla.
- Yhdistyneet Kansakunnat, 1995. Pekingin julistus ja toimintaohjelma. YK:n neljäs maailmankonferenssi naisten aseman edistämiseksi Peking 4.-15.9.1995.

LIITTEET

1. KYSELY NUORISOLAIN PIIRISSÄ OLEVILLE NAISILLE

Hei! Koetko että puolueen naisjärjestön toiminta vastaa odotuksiasi?

Missä voisimme parantaa ja mikä toimii?

Kerään tällä kyselyllä tietoa kehittääkseni Vihreiden Naisten toimintaa. Tavoitteenani on tuoda Vihreisiin Naisiin myös nuorempia naisia kiinnostavia teemoja ja toimintaa. Vastaamalla autat tekemään puolueen naisjärjestön toiminnasta yhteisöllisempää, vaikuttavampaa ja freshimpää!

Kaikki vastaukset ovat anonymiä. Kyselyyn vastaaminen vie noin 3 minuuttia. Vastausaikaa on 30.9.2017 saakka.

Suurkiitos vastauksistasi ja ajastasi!

Annika Ojala

Kysymykset

Ikäsi
16-18
19-20
21-25
26-28
Minkä Vihreän yhdistyksen kanssa olet tällä hetkellä eniten tekemisissä?

Vihreät nuoret
Paikallisyhdistyksen
Piiriyhdistyksen
Teemakohtaisen yhdistyksen (vegaanit, vaivaiset, viite...)
Millä tapaa osallistut kyseisen yhdistyksen toimintaan?
Olen aktiivi (esimerkiksi paikallisyhdistysten hallituksen jäsen)
Olen ollut aktiivisesti mukana vaalityössä
Olen vihreä luottamushenkilö esim. kunnallisessa tehtävässä
Osallistun tapahtumiin, mutta en ole hallituksen jäsen tai muu vastuhenkilö
Olen ollut aktiivi aiempina vuosina, mutta vähemmän mukana lähiaikoina
Maksan jäsenmaksun, mutten juurikaan seuraa toimintaa tai osallistu siihen
VIHREÄ FEMINISMI
Kuinka tuttu yhdistys Vihreät Naiset on sinulle?
Asteikolla 1-5
Mitä kautta olet kuullut Vihreiden Naisten tapahtumista, toiminnasta ja politiikasta?
Sähköpostitse (jäsenkirjeet, uutiskirjeet)

Verkkosivuilta (www.vihreatnaiset.fi)
Vihreiden Naisten Facebook-sivuilta
Vihreistä Facebook-ryhmistä
Twitteristä
Henkilökohtaisten yhteyksien välityksellä (kaveri, tuttu)
Instagramista
Puoluekokouksessa
Yhdistyksen puheenjohtajan kautta
Kerro lyhyesti, mitä feminismi merkitsee sinulle?
Avoin kenttä
Mikä on mielestäsi aikamme suurin tasa-arvoon liittyvä haaste?
Naisiin kohdistuva väkivalta
Palkkaerot ja talous
Seksuaalinen häirintä ja lisääntymisoikeuksien polkeminen
Naisten aliedustus päätöksenteossa
Internetissä tapahtuva vihapuhe
Muu, mikä?

Mistä tasa-arvopolitiikan sisällöistä toivoisit saavasi enemmän tietoa?
Kaupunkisuunnittelu ja tasa-arvo
Koulutus ja tasa-arvo
Monikulttuurisuus ja tasa-arvo
Talous ja tasa-arvo
Eriarvoistuminen torjuminen ja tasa-arvo
Johtajuus ja tasa-arvo
Perhe ja ura
Ihmisoikeudet ja tasa-arvo
Terveys ja tasa-arvo
Naisiin kohdistuva väkivalta ja seksuaalinen häirintä
Normienpurku ja feministinen teoria
Sukupuolen moninaisuus ja tasa-arvo
KOHTAAMINEN JA KEHITYS
Minkälaiseksi koet Naisten toiminnan vaikuttavuuden?
1 heikoksi – 5 oikein hyväksi

Minkälainen toiminta saisi sinut kiinnostumaan Vihreisiin Naisiin liittymisestä?
Kiinnostavat tapahtumat
Politiikkaan perehdytys ja koulutus
Keino osallistua puolueen toimintaan
Tuki vaalien alla
Tiedon ja tuen saaminen tasa-arvoasioihin liittyen
Etäosallistuminen ja hyödylliset materiaalit
Mentorointi
En osaa sanoa
Muu, mikä?
Minkä koet olevan suurin pois luotaan työntävä tekijä naisjärjestön toimintaan mukaan lähtemiselle?
Avoin kenttä
Valitse näistä mielestäsi parhaiten Vihreitä Naisia kuvaavat adjektiivit:
Positiivinen
Tulevaisuuteen suuntautunut
Ratkaisukeskeinen

Lämmin
Helposti lähestyttävä
Toivoa antava
Rohkea
Luottamusta herättävä
Valitse näistä mielestäsi vähiten Vihreitä Naisia kuvaavat adjektiivit:
Positiivinen
Tulevaisuuteen suuntautunut
Ratkaisukeskeinen
Lämmin
Helposti lähestyttävä
Toivoa antava
Rohkea
Luottamusta herättävä
Mitä toiminnan osa-aluetta toivoisit Vihreiden Naisten kehittävän tulevan vuoden aikana?
Rohkeampia kannanottoja
Näkyvämpiä tapahtumia ja tempauksia

Vahvempaa henkistä tukea politiikan tekemiseen
Enemmän tilastoja ja faktoja liittyen naisten syrjintään
Enemmän koulutuksia ja seminaareja
Verkkokoulutuksia ja videoita
Vaikuttavuutta ja asiantuntijuutta tasa-arvoasioissa
Yhteistyötä muiden kansalaisjärjestöjen kanssa
Intersektionaalisuutta ja moninaisuutta
Muuta, mitä?
Sana on vapaa: Kerro terveiset ja anna vinkki toiminnan kehittämiseksi!
Avoin kenttä

LIITE 2: KYSELY NAISJÄRJESTÖILLE

Vastaanottajat:

Demarinaiset
KD-naiset
Keskustanaiset
Kokoomusnaiset
Perusnaiset
Svenska Kvinnoförbundet
Vasemmistonaiset
Vihreät Naiset

Hei,

Kerroinkin Nytkiksen hallituksessa, että työstän parhaillaan opinnäytetyötä liittyen nuorten naisten osallisuuden edistämiseen poliittisissa naisjärjestöissä. Opiskelen yhteisöpedagogiksi Humanistisessa ammattikorkeakoulussa, erikoistuen järjestösektorin viestinnän kehittämiseen.

Opinnäytetyökseni laadin ammattialaani kehittävää tuotosta, joka palvelee kattavasti kaikkia poliittisia naisjärjestöjä, yli puoluerajojen. Hankin tietoa kuulemalla nuorisolain piirissä olevien naisten kantoja poliittisia naisjärjestöjä koskien.

Saadakseni mahdollisimman kattavan tilannekatsauksen myös naisjärjestöjen osalta, olen laatinut kysymyspatteriston kartoittaakseni suurten naisjärjestöjen toimintaa.

Kysely on suunnattu järjestöjen toiminnanjohtajille ja koostuu 12 kysymyksestä. Vastaaminen vie noin kymmenen-viisitoista minuuttia, ja auttaa kehittämään yhteistä toimintakenttäämme. Arvostaisin suuresti aikaanne ja vastauksianne.

Valmis työ tulee joulukuussa kaikille avoimeen jakoon, joten hyödynnämme kaikki puolin ja toisin jättämistänne vastauksistanne. Toivon vastauksia **marraskuun 5. päivään** mennessä. Vastaan mielelläni mahdollisiin tarkentaviin kysymyksiin.

Suurkiitos jo etukäteen!
Parhain terveisin,
Annika Ojala

Kysymykset:

1. Onko kattoyhdistyksenne tehnyt toimenpiteitä alle 29-vuotiaiden naisten osallistamiseen liittyen viime vuosina? Jos kyllä, mainitse muutama esimerkki.
2. Jos vastasit ei, niin mitä ryhmiä olette erityisesti pyrkineet tavoittamaan toiminnassanne? Esim. vammaiset naiset, maahanmuuttajanaiset, yksinhuoltajaäidit, ikääntyvät naiset, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt jne.
3. Minkä kaikkien kanavien kautta osallistavista toimenpiteistä on viestitty tai tiedotettu eteenpäin?
4. Minkä yhteistyötahojen apua olette hyödyntäneet osallistamisessa (puolue, muut naisjärjestöt, nuorisjärjestöt)?
5. Mitkä menetelmät ovat kokemuksenne perusteella olleet tehokkaimpia? (Kohdennetut kampanjat, markkinointi, tapahtumat...)
6. Miten olette arvioineet niiden tehokkuutta ja vaikuttavuutta?
7. Miten aiemmin käyttämänne keinot voisivat toimia vielä tehokkaammin?
8. Mitä uusia osallistamisen tapoja edellä mainittujen lisäksi voisitte harkita käyttävänne jatkossa?
9. Onko yhdistyksenne kartoittanut nuorten naisten tuntemuksia naistoiminnasta?
10. Miksi luulet nuorten naisten valitsevan useammin nuorisjärjestöön liittymisen naisjärjestön sijaan?
11. Kuinka monta alle 29-vuotiaasta naista on tällä hetkellä kattoyhdistyksenne hallituksessa?
12. Sana on vapaa, kerro kommenttisi liittyen nuorten naisten osallisuuteen.